JOHN OSBORNE

ÖFKE

(Look BACK in ANGER)
Oyun Üç Perde

Çevirenler :
ÜMİT TARAKÇI - TURGAY GÖNENÇ

ATAÇ KİTABEVİ
Ankara Cad .47/1 - İstanbul

ATAÇ KİTABEVİ YAYINLARI : 108
Oyun Dizisi

Birinci Baskı, Nisan 1967
Hüsnütabiat Matbaası
İstanbul

BİRİNCİ PERDE

Büyük bir Midland kasabasında, Porterların tek odalı katı.

Akşam üstü: Aylardan nisan.

Sahne: Victoria tipi bir evin çatı katı. Tavan soldan sağa doğru oldukça eğimli iner. Sağda, alçak, küçük bir pencere. Pencerelerin önünde meşeden yapılmış, koyu renkli bir tuvalet masası. Eşyanın çoğu yalın, eskice. Sağ üstte, arka duvarın büyük bir bölümünü kaplayan iki yatak vardır. Duvarın geri kalan bölümü kitap raflarıyla kaplanmıştır. Sağda, yatağın alt yanında çekmeceli, ağır bir dolap. Üzerinde kitaplar, kıravatlar, bir sürü ıvır zıvır. Bunların arasında, büyük, eski bir oyuncak ayı ile yünden yapılmış bir sincap durur. Sol üst yanda, bir kapı, altında bir elbise dolabı. Sol duvarın büyük bir bölümü yüksek, uzun bir pencereyle kaplanmıştır. Pencere sahanlığa bakar, ışık üstteki boşluktan girer. Elbise dolabının alt yanında bir ocak, bunun yanında da, üstünde küçük bir radyo bulunan elbise dolabı vardır. Ortada, ağır bir yemek masası ve üç iskemle. Önde, eski, çökük iki koltuk.

Perde açıldığında, Jimmy ile Cliff sağ ve sol yanlardaki koltuklarda otur maktadır. Okudukları gazeteler her yanlarını örtmüş, yalnızca bacakları görülür. İkisi de okumaktadır. İki koltuğun arasında bir yığın gazete ve dergi vardır. Sonunda görürüz Jimmy'i; uzun boylu, zayıf, yirmi-yirmibeş yaşlarında genç bir adam. Eski bir Skoç ceket, spor bir pantolon vardır üzerinde. İçtiği piponun dumanı odayı doldurmuştur. İçtenlikte - takılganlığın, sevecenlikle barbarlığın şaşırtıcı bir karışımıdır o. Tedir-

gin, sıkıcı, gururlu. Ayni biçimde, duygusuzlukla duygululuğun içten bir karışımıdır da. Kasıntı bir doğruluk. bu yüzden. Bazılarınca, bayağılığa kaçan bir duygulu, bazılarınca ise yalnızca bir çenebazdır o. Onun kadar öfkeli, olmak, hiçbir şeye bağlanmamaktır gerçekte.

CLIFF de ayni yaşta. Kısa boylu, esmer, iri kemiklidir. Üzerinde bir kazakla, yeni; ama bumburuşuk bir pantolon vardır. Rahat, hastaymışcasına gevşemiş. **Kendi kendini yetiştirmiş kişilerin doğal zekâsı vardır onda. Jimmy sevgiyi yadsıyacak olsa. Cliff kabullenir. Yumuşak Jimmy'nin tam karşıtı.**

ALISON solda, yemek dolabının önünde, ayakta ütü yapar. Yanında bir çamaşır yığını vardır. Onun kişiliği, üçünün tedirgin uyumu içinde en şaşırtıcısıdır. Diğerlerinden farklı, onların güçlülüğü içinde yok olan, mariz bir kişi. Jimmy'nin kırmızı, pahalı gömleğinden bozma etekliğiyle alımlı görünmesini becerir. Diğerleriyle yaklaşık olarak, ayni yaştadır. Jimmy'le Cliff'in dış görünüşündeki ufaklık, olduğundan güzel gösterir onu. Uzun boylu, zayıf, siyah saçlıdır. Yüz kemikleri ince uzun. Çukur, büyük gözlerindeki anlam, yanlış anlaşılmayı kesin olarak engeller. Sessiz, duman doludur oda. Tek ses, Alison ütü yaparken çıkan sestir. Serin güz akşamlarından biri; bulutlu, karanlık. Jimmy gazetesini fırlatır.)

JIMMY — Her pazar neden yapıyorum bu işi? Kitapların farklı olmasına karşın, eleştiriler bile geçen haftakilerden farksız. Bitirdin mi elindekini?

CLIFF — Hayır, bitmedi daha.

JIMMY — İngiliz romanı üzerine üç sütunluk bir yazı okudum az önce. Yarısı Fransızcaydı. Bilgisizliğini hissetmiyor musun hafta sonu gazetelerini okurken?

CLIFF — Hırlama.

JİMMY — Bilgisizin tekisin. Yalnızca bir köylüsün işte. **(Alison'a)** Sen ne dersin? Köylü değilsin değil mi?

ALISON — **(Dalgın)** Ne dedin?

JIMMY — Gazeteler sana, hiç de parlak olmadığını hissettiriyor mu? demiştim.

ALISON — Okumadım ki onları daha.

JIMMY — Onu sormadım. Dedim ki...

CLIFF — Uğraşma kızcağızla, çalışıyor işte.

JIMMY — Konuşmasına engel değil çalışması. Konuşabilirsin sanırım. Söyleyebilirsin görüşlerini. Kadınlığın düşünmesini engelliyor mu yoksa?

ALISON — Özür dilerim, iyi dinleyemedim Jimmy.

JIMMY — Dinleyemediğini sürüyorsun öne. «Yaşlı Porter konuşunca, sırtını dönüp uyur herkes. Mrs. Porter de, ilk esnemede sepetler hepsini.»

CLIFF — Uğraşma dedim kızla.

JIMMY — **(Bağırarak)** Öyle olsun canım; uyu bakalım. Yalnızca bendim konuşan. Biliyor musun? Konuşan? Anımsadın mı? Bağışla beni.

CLIFF — Kes bağırmayı. Zorla okumaya çalışıyorum.

JIMMY — Neden ilgileniyorsun? Tek sözcüğünü bile anlamazsın.

CLİFF — Hıh!

JIMMY — Çok bilgisizsin sen.

CLİFF — Öyle, üstelik okumamış. Kesiyor musun sesini şimdi?

JIMMY — Karımın bunu açıklamasını, neden istemiyorsun? Okumuştur da. **(Alison'a)** Öyle mi?

CLIFF — **(Gazetesinin ardından yumruğunu gösterir Jimmy'e)** Uğraşma dedim kızla.

JIMMY — Tekrarla yaptığını da, okuyayım canına, Galli canavar.

(Vurup, düşürür Cliff'in gazetesini).

CLIFF — **(Öne eğilerek)** Dinle - geliştirmek istiyorum kendimi, bırak da birşey öğreneyim işte, kaba herif. Ver şunu. **(Gazeteyi almak ister).**

ALISON — N'olur ver gazetesini Jimmy! Çalışmaz oldu kafam!

CLIFF — Hadi, ver gazeteyi, sersem ettin kızı.

JIMMY — Çalışmaz olmuş kafası! **(Gazeteyi Cliff'e fırlatır).** Yıllardır tek bir düşüncesi olmadı onun. Öyle değil mi?

ALISON — Öyle.

JIMMY — **(Haftalık gazeteyi alır)** Açıkmaya başladım.

ALISON — Bu kadar erken mi?

CLIFF — Semiz bir domuzdur o.

JIMMY — Domuz falan değilim. Yalnızca seviyorum yemeği - İşte o kadar.

CLIFF — Seviyormuş! Cinsel duygularını doyurmaktan başka hiç bir düşüncesi olmayan sapıklara benziyorsun sen; aranızdaki tek ayrılık, onların kadına, senin de yemeğe düşkünlüğün yalnızca. Sonunu gazetelerde görür gibiyim: «Yirmi beş yaşındaki James Porter, iki fasulye konservesi, küçük bir lâhana ile, bir koltuk meyhanesinden çıkıp evine giderken, rezalet çıkartmadan dolayı tutuklandı. Suçlu, bir süredir kendini iyi hissetmediğini, buhranlar geçirdiğini, söyledi. Yargılanırken; hava kuvvetlerinden olan iyi raporunun da göz önüne alınmasını istedi.»

JIMMY — **(Sırıtarak)** Tamam, tamam, tamam. Yemeği severim, yaşamayı severim; ama sana ne bundan?

CLIF — Yemek de yaramıyor sana. Hep cılızsın böyle.

JIMMY — Şişmanlamaz benim gibiler, kaç kez söyledim bunu. Yediklerimizi yakıyoruz biz. Kes sesini de okuyayım. Çay pişirmene baksana sen.

CLIFF — Tanrım, koskaca bir çaydanlığı bitirdin az önce. Oysa bir bardak içmiştim ben.

JIMMY — Defol! Yap çayı.

CLIFF — **(Alison'a)** Doğru değil mi? Bir bardak içmedim mi ben?

ALISON — **(Bakmadan)** Doğru.

CLIFF — Gördün mü? Alison da bir bardak içmişti, kaşla göz arasında bitiriverdin hepsini.

JIMMY — **(Gazetesini okuyarak)** Koy ocağa çaydanlığı.

CLIFF — Kendin koy. Bumburuşuk ettin gazeteyi.

JIMMY — Gazete ya da başka şeylerin ne yapılacağını bir ben bilirim bu evde. **(Bir başka gazete alır)** İşte şuradaki kız; sevgilisine; istediklerini verirse, kendisine olan saygısını yitirip yitirmeyeceğini soruyor! Budala orospu!

CLIFF — Ver göreyim şunu.

JIMMY — Kim alır bu Allahın belâsını? **(Yere fırlatır)** Hâlâ bitirmedin mi o züppe gazeteyi?

CLIFF — Hangisini?

JIMMY — Pazar günleri iki züppe gazete gelir buraya. Biri elindeki, diğeri bu. Hadi ver elindekini de, al bunu.

CLIFF — Tamam.

(Değişirler).

Bromley Papazını okuyordum yalnızca.

(Elini Alison'a uzatarak) Nasılsın canım?

ALISON — İyiyim.

CLIFF — **(Elini tutarak)** Bu işleri bir yana itip, neden oturmuyorsun biraz? Yorulmuşsun bak.

ALISON — **(Gülümser)** Bitiyor nerdeyse.

CLIFF — **(Elini öper, parmaklarını ağzına götürür)** Güzel kız, değil mi?

JIMMY — Herkes bunu söylüyor bana.

(Alison'la göz göze gelirler).

CLIFF — Ne güzel ellerin var. Isırmak geliyor içimden.

ALISON — Sakın ha! Gömlek yanacak.

JIMMY — Bırak parmağımı. Sıkıcı olma böyle de. Bromley papazı ne diyor?

CLIFF — **(Alison'u bırakır)** Bütün Hıristiyanların, hidrojen bombası yapımı için, ellerinden geleni yapmasını istediğini yazıyor.

JIMMY — Çok ilgi çekici **(Alison'a)** Sence nasıl sevgilim?

ALISON — İlgi çekici elbette.

JIMMY — Karımın bile ilgisini çekti. Papaza abone olmalıyım hemen. Bakayım neler söylüyor başka! dumdu dumdi dumdi dum. Ha, bak; Kendisinin yoksullara karşı zenginleri desteklediği söylendiği için üzülmüş epey. Sınıf farkı gözetmediğini. Bu düşüncenin sistemli bir biçimde, kötü niyetli işçi sınıfı tarafından beslendiğini» söylüyor. Evet!

(Tepkilerini anlamak için ikisine de bakar; ama Cliff okumakta, Alison ütü yapmaktadır.)

JIMMY — **(Cliff'e)** Burasını okudun mu?

CLIFF — Ne?

(İlgilerini yitirmişlerdir. Bilir bunu, yine de bırakmaz peşlerini).

JIMMY — **(Alison'a)** Baban böyle şeyler yazamaz, değil mi?

ALISON — Neden yazsın onları babam?

JIMMY — Onun sözlerini ansıtıyor da! Sen ne dersin?

ALISON — Öyle mi?

JIMMY — «Bromley Papazı» onun takma adı olmasın sakın?

CLIFF — Aldırma ona. Aşağılıyor durmadan. Kolayına geliyor böylesi.

JIMMY — Earls Court'taki Amerikan vaizlerinden birinin toplantısına giden kadın konusundaki yazıyı okudun mu? Aşk mı, her ne haltsa, onun için bütün varlığını verebileceğini söylemek üzere öne doğru fırlamış. Ama kendi gibi düşünenlerin hücumu anında dört kaburga kemiği kırılmış, kafası da tekmelenmiş. Acı içinde başını kurtarmaya çalışırken, elli bin kişi, ellerinde ne var ne yoksa: «İleri Hıristiyan Askerleri» diye girişmişler işe. Kimse de, kadının orada olduğunu bilmiyormuş.

(Yanıtlamaları için bakar, yine konuşmaz kimse) Arada kuşkulanıyorum kendimden. Çay ne oldu?

CLIFF — **(Gazetesini okumaktadır)** Ne çayı!

JIMMY — Koy çaydanlığı.

(Alison, Jimmy'e bakar).

ALISON — Çay mı istiyorsun biraz daha?

JIMMY — Bilmem! Hayır, istemiyorum.

ALISON — Sen ister misin Cliff?

JIMMY — Hayır, istemiyor. Ütü ne kadar sürecek daha?

ALISON — Bitiyor.

JIMMY — Nasıl tiksiniyorum şu pazar günlerinden. Hep tekdüze, hep sıkıcı. Pek ilerlediğimiz de yok. Hep ayni tören; gazeteleri oku, çayını iç, ütü yap. Bir iki saat daha dedin mi, işte geçti bir hafta daha. Gençlik gidiyor elden, biliyor musun?

CLIFF — **(Gazeteyi fırlatır)** Neyi?

JIMMY — **(Kaygısız)** Hiç, hiçbir şeyden. Allah kahretsin ikinizi de, hepsini kahretsin.

CLIFF — Hadi, sinemaya gidelim. **(Alison'a)** Sen ne dersin canım?

ALISON — Sanmıyorum gideceğimi. Jimmy ister belki. **(Jimmy'e)** İster misin Jimmy?

JİMMY — Rezil etmeye mi gidelim bütün gecemi? Hayır, teşekkürler. (Ara) Priestley'in yazısını okudun mu bu hafta? Neden soruyorum bilmem! Okumadığını kesin olarak biliyorum oysa. Her pazar, o rezil gazeteye dokuz pence'yi neden veririm? İlgilendiği yok kimsenin. Rahat uykularından uyanamıyorlar bir türlü. İkiniz de çıldırtacaksınız beni, adım gibi biliyorum bunu. Ufacık bir heceyan için neler vermezdim. Yalnızca heyecan. Sıcak, heyecanlandırıcı bir sesin. Hallelujah! diye bağırmasını duymak istiyorum. **(Göğsüne bir oyuncu tavrıyla vurur.)** Halleluah! Yaşıyorum! Bir düşüncem var! Neden küçük bir oyun oynamıyoruz? Hadi, insan olduğumuzu varsayalım bir süre, gerçekten yaşadığımızı varsayalım! Yalnızca bir an için. Ne dersiniz? Varsayalım ki insanız.

(İkisine de ayrı ayrı bakar.)

Uzun süredir hiç bir heyecanı olmayan kişiler arasındayım.

CLIFF — Ne dedi?

JIMMY — **(İlginin, Alison'dan başkasına kaydığından ötürü kırgın)** Kim ne dedi?

CLIFF — Bay Priestley.

JIMMY — Her zaman dediklerini sanırım. Babası gibidir. - Rahat kısır yaşamından, Edward devrinin özlemini çekiyor o. Ne yaptın o pantolonları?

CLIFF — Ne?

JIMMY — Daha geçen hafta sonu aldıkların mı sakın? Bak, ne yapmış yepyeni pantolonlarını.

ALISON — Çok kötüsün Cliff. Rezil etmişsin.

JIMMY — Bir avuç para verip aldığın pantolonu vahşiler gibi giyiyorsun. Bilir misin, sana bakmasam ne olur? Peki söyle ne yaparsın? Söylesene yaptığını?

CLIFF — **(Sırıtarak)** Bilmiyorum. **Alison'a)** Ne yapıyorum dersin canım?

ALISON — Çıkartsan iyi olur.

JIMMY — Hadi çıkart da, bir tekme de ben yapıştırayım kıçına.

ALISON — Ütü soğumadan, ütüleyivereyim.

CLIFF — Peki **(Çıkartır)** Ceplerini boşaltıvereyim. **(Anahtarlar, kibritler, mendil çıkar ceplerinden).**

JIMMY — Kibritleri verir misin?

CLIFF — O eski piponu mu içeceksin yine? Odayı berbat kokutuyor. **(Alison'a)** Kokusu berbat değil mi?

(Jimmy kibritleri yakalar, piposunu yakar)

ALISON — Dokunmuyor, alıştım artık.

JIMMY — Önde gelir, bazı şeylere alışmakta. Ölse, soluğu cennette alsa, beş dakika geçmeden alışıverir oraya da.

CLIFF — **(Pantolonunu Alison'a verir)** Teşekkürler canım. Bir sigara verir misin?

JIMMY — Verme sakın.

CLIFF — Bu piponun kokusuna dayanamıyacağım artık. Tek yolu sigara içmem.

JIMMY — Sanırım, sigarayı bırakmanı söylemiştı doktor!

CLIFF — Neden kapatmıyor çenesini?

JIMMY — Tamam öyleyse. Ülsere iyi gelmez; ama dilediğin mide sancısı madem, iç içebildiğin kadar. Vazgeçtim herşeyden. Bir hiç karşılığı birtakım şeyleri yapmaktan bıktım artık.

(Alison Cliff'e bir sigara verir. Birlikte yakarlar. Alison ütüye devam eder)

Düşündüğü, aldırdığı yok kimsenin. İnançsız, boş, heyecansız. Diğer pazar akşamlarından hiç farkı yok.

(Cliff kazağı ve şortuyla oturur).

Bir konser vardır belki. **(Radyo sayfasını alır)** Ah. **(Cliff'i ayağıyla dürter.)** Hadi, çay yap. **(Cliff homurdanır, okumaya devam eder.)** Ah! İşte burada Vaughan Williams. Yine de birşeydir o. Güçlü, yalın, İngiliz. Milliyetçi olmadığı sanılır benim gibilerin. Birisi bizim yemeği Paris'ten, siyaseti Moskova'dan, ahlâkı da Port Said'den aldığımızı söylemişti. Bir zamanlar. Ama kimdi bunu söyleyen? **(Ara)** Bilmezsiniz nasıl olsa. Bunca

yıl Hindistan'da kaldıktan sonra, dönüşünde neler duyacağını biliyorum, babasının. Köhnemiş Edward devri tutkuları, küçücük, sınırlı dünyalarını aydınlatmaya yetiyor. Mutfaklarında yapılmış pastaları, oyunları, parlak düşünceleri, gösterişli üniformaları. Hep aynı: Yaz, uzun, güneşli günler, ince şiir kitapları, keten giysilerinin hışırtısı, nişasta kokusu. Ne romantik görünüm. Sahtekârlık da tabiî. Arada yağmur yağar mutlak. Sahtekâr olsa da, olmasa da pişmanlık duyuyorum her nasılsa. Kendine özgü dünyası olmayanlar için; başkalarının yaşamlarının geçmişine bakıp, pişmanlık duymak oldukça güzel. Bakıyorum da, duygulu olmaya başladım. Amerikan çağında yaşamak sıkıcı - Amerikalı değilseniz tabiî. Hepimizin çocuğu Amerikalı olacak belki. Bu da bir düşünce, ne dersiniz? **(Cliff'e bir tekme vurarak bağırır)** Bu da bir düşünce dedim.

CLIFF — Dedin mi?

JIMMY — Hamur yığını gibi oturuyorsun orada. Oysa, çay yapacaksın sanıyordum bana.

(Cliff homurdanır. Jimmy, Alison'a döner).

Arkadasın Webster geliyor mu bu akşam?

ALISON — Gelir belki. Huyunu bilirsin.

JIMMY — Dilerim gelmez. Webster'i çekecek havam yok bu akşam.

ALISON — Dilinden anlayan tek kişinin o olduğunu söylerdin!

JIMMY — Öyle. Şiveler farklı; ama dil ayni. Severim onu. Isırgan, kesici, güçlüdür.

ALISON — Heyecan.

JIMMY — Üstüne bastın. Keyifleniyorum buraya gelince. Sevmez beni; ama herkesden farklı şeyler verir bana.

ALISON — Biliyorum. Madeline'le yaşadığından beri. **(Ütülediği çamaşırları katlar, yatağa doğru yürür).**

CLIFF — Kim bu Madeline?

ALISON — O, uyan canım. Çok duydun Madeline'nin adını. Metresiydi. Anımsadın mı? On dört yaşındaydı Jimmy. On üç mü yoksa?

JIMMY — Onsekiz.

ALISON — Madeline'e borçludur herşeyini.

CLIFF — Karıştırıyorum hep kadınları. Bir kat yaşlı olanı mıydı Jimmy'den?

JIMMİ — On yaş.

CLIFF — Küçücük bir jigolaymışsın demek.

JIMMY — Konser ne zaman? **(Gazeteye bakar)**

CLIFF — **(Esneyerek)** Çok uykum var. Yarın sabahtan akşama dek şekerci dükkânında dikilecek gücüm yok. Neden kendin yapmıyorsun? Ben de uyuyayım biraz?

JIMMY — Biraz mal almak için fabrikaya gitmem gerek önce. Bir süre daha katlanmak zorundasın buna. **(Alison ütü tahtasının başına dönmüştür. Kollarını kavuşturmuş, sigara içerek, düşünceli düşünceli bakmaktadır.)**

Küçük parmağının gücü bile, ikinizin gücü üstündedir.

CLİFF — Kimin?

ALISON — Madeline'nin.

JIMMY — İnsanlara, diğer şeylere olan ilgisi şaşırtıcıydı. Katıksız bir ilgiydi o. Uyanık olup, herşeyi gözlemek tek tutkusuydu onun.

(Alison Cliff'in pantolonunu ütülemeye başlar.)

CLIFF — **(Gazetenin ardından)** Çay yapsam iyi olacak sanırım.

JIMMY — **(Sâkin bir anlatışla)** Birlikte olmak bile bir serüvendi onunla. Otobüsün üst katında birlikte oturmak, Ulyses'le yola çıkmak gibiydi.

CLIFF — Ulyses'i Webster'le karıştırman çok saçma. Küçük, çirkin bir şeytandır o.

JIMMY — Budala, Webster'den söz ettiğim yok sana. Kendi halindedir iyidir ama. Bir tür dişi Emily Bronte. **(Alison'a)** Arkadaşlarının arasında beş para eden tek kişi o. Şaşırıyorum onunla nasıl anlaştığına.

ALISON — Öyledir.

JIMMY — (Sağdaki pencereye gidip, dışarıya bakar) Yalnızca bir işkembe değil, duygulu da. Böyle bir karışıma da az rastlanır. Başka da yok böylesi arkadaşların içinde.

ALISON — (Yavaş ve istekli) N'olur, devam etme Jimmy. **(Dönüp bakar, Alison'un sesindeki yorgunluk kendine getirir onu. Saldırı için, yeniden toparlar kendini. Ortaya yürür, Cliff'in arkasında durur, başına bakar.)**

JIMMY — Arkadaşların -

CLIFF — **(Yavaş sesle)** Kes be. Bırak da ütülesin pantolonu.

JIMMY — **(Eğlenerek)** Onu sinirlendirebileceğimi düşünme sakın. Hiçbir şey sinirlendirmez onu. Kaskatı kesilip ölmem bile.

CLIFF — Öl öyleyse.

JIMMY — Annesiyle babası gibi kavgacıdır onlar. Kavgacı, burnu büyük, boş. Alison ise, ikisi arası birşey.

CLIFF — Neden dinlemiyorsun konseri? Durma arkamda. Sırtımı ürpertiyor böyle tembel tembel durman.

(Jimmy kulağını büker. (Cliff acıyla inler. Sırıtır Jimmy) Acıyor, sadist herif. **(Alison'a)** Vurabilmeni isterdim ona.

JIMMY — (İkisinin arasına girer) Erkek kardeşini gördün mü onun? Nizel'i? Düz sırtlı, çenesiz Sandhurst hârikasını? Bir kez görmüştüm onu; annesinin kötü niyetli olduğunu söylediğimde: «Çık ortaya» demişti bana.

CLIFF — Ne yaptın sen?

JIMMY — Çıkmadım elbette. Kardeşi iri yarıdır. Böyle bir melon şapkanın altında, bu türlü birini görmemişsindir sen. Başka dünyalardan gelme tatsızın biri. Nigel budur işte. Ama kabineye girecek birgün. Şaşma buna. Ama kafasının gerisinde, kendinin ve arkadaşlarının, başkalarının kaç kuşaktır aldatıp, talân ettikleri düşüncesi var. **(Sahnenin gerisine gidip, döner)** Şimdi Nigel oldukça silik. Tümüyle yok olmamışsa da, bu türlü politikacıların pek yararı olmaz kimseye. Kendini destekleyenlere bile. Bilgisi, kendinden de siliktir. İnsanlar, yaşam konusundaki bilgisi, öylesine bulanıktır ki; bunun için, üzerinde «Bu konulardaki bilgisizliği içindir» diye kazılmış bir madalya vermek gerekir ona. Ne kadar boş olursa olsun, vicdanını sızlatmaz bu boşluk. **(Yeniden**

sahnenin önüne gelir.) Üstelik milliyetçi bir İngilizdir. Kendisinin bunca yıldır vatandaşları sattığının başkalarınca düşünülmesi de, tedirgin eder onu. Ne yapar öyleyse? Elinden tek gelen, budalalığına sığınmaktır. Eskimiş düzeni sürdürmenin, tutuculuğun tek yolu; bunun karşıtı düşünceleri, senin küçük, zavallı kafanın alamıyacağı biçimde karmaşık bir duruma sokmaktır. Bu da, şimdilik geçerli bir yol olabilir. Oluyor da. Ama Nigel'in okuduğu okulda, kişiliği kalıba sokmayı biliyorlar. Bundan dolayı işini yoluna koyabilecek Nigel. Kuşkun olmasın, yoluna koyar o. Ayrıca, herkesten daha iyi başaracak bu işi! **(Ütü sesinden başka ses çıkmaz. Gözleri, yaptığı işe takılır Alison'un. Cliff yere bakar, keyfi kaçmıştır bir an. Jimmy kazanmanın öğüncü içindedir. Onlarda, söyleyeceğinin etkisini görmemek için pencereye yürür. Kendine gelmek için dışarıya bakar.)** Yağmur başladı yine. Sırasıydı sanki. Bu oda, bu yağmur. **(Kimse karşılık vermez ona; ama tartışmayı sürdürmeye çalışır Jimmy. Konuşarak)** Evet. Şu küçük kadının ailesi. Babasıyla anasını tanıyorsundur mutlak. O soylu, yapmacık davranışları aldatmasın sakin seni. Şapkanı hizmetçiye uzatırken, kasıklarına yersin tekmeyi. Nigel'le Alison'a gelince - **(Saygılı, soylu bir sesle)** Nigel ve Alison. İşte böyledirler. Dalkavuk, duygusuz, ödlek.

CLIFF — Konser başlamıştır mutlak. Dinlemek ister misin?

JIMMY — O sözcüğü aradım geçen gün sözlükte. Anlamını bildiğimi sandığım; ama bildiğime pek güvenemediğim sözcüklerden biriydi.

CLIFF — Neydi o?

JIMMY — Pusillanimous — Biliyor musun anlamını? **(Cliff hayır anlamında başını sallar.)** Ben de bilmiyordum gerçekten. Bu dokunulmaz anıt örneği kadınla evlendim; şimdi, gerçek anlamıyla onu tanımlayan sözü buluverdim birden. Onu tanımlayan bir sıfat değil bu. Adı onun. Pusillanimous! Tombul Romalı kadınları ansıtıyor, değil mi? Bayan Pusillanimous - kocası Sextus ile yarışlara giderken, burada görülmüştü. **(Cliff huzursuzdur, tedirginçe Alison'a bakar)** Zavallı, kocamış Sextus! Bir

Hollywood filminde oynatacak olsalar, etkisizliği karşısında, rolünü yoksul bir İngiliz oyuncusuna aktarırlardı. Kendisi farkında değil ama; bu stereophonic sesin etkisi altında, filim bitmeden kaçıracaklar karısını. **(Alison gözlerini kapar, ütü tahtasına yaslanır)** Bayan Pusillanimous'a, kocamış Sextus'un hiçbir zaman veremeyeceği parlak, rahat bir yaşam sunacaklar. Hey Pusey! Nerdesin? Arenaya gidip, bir çift aslana yem olalım mı? Ne dersin?

ALISON — Sen yardımcım ol Tanrım, bir dakikaya kadar susmazsa, çıldıracağım mutlak.

JIMMY — Neden yapmıyorsun o işi? O da bir şeydir hiç olmazsa. **(Sağdaki, çekmeceli dolaba geçer.)** Ama anlamını söylemedim daha değil mi? **(Sözlüğü alır.)** Söylemem gereksiz - biliyor. Ama, bir bozukluk varsa söyleyişimde, herkesin önünde düzelteceği anı bekliyor. Güvenim tam böyle yapacağına. Anlamını okuyorum işte: «Pusillanimous — Sıfat: Kafa sağlamlığından yoksun, yüreksiz, beyinsiz, ödlek, çekingen, kafası ürkek olan. Lâtince: Pusillus: Çok küçük, animous: Akıl **(Sözlüğü hızla kapatır.)** İşte karım. Farksız değil mi? Bayan Pusillanimous. **(Boğuk bir sesle bağırarak)** Hey Pusey! Öbür filmin ne zaman?

(Jimmy, bozulmasını bekleyerek Alison'a bakar. Alison'un bir an gerilir yüzü, başını kaldırıp çığlık atacakmış sanılır; ama bir anda değişir. Böyle kurnazca hazırlanmış saldırılara alışıktır o. Bu gece, Jimmy'nin kazanacağı umulmaz pek. Alison ütüye devam eder, Jimmy gidip radyoyu açar. Vaughan Wilhams'ın konseri başlamıştır. Koltuğuna oturup, geriye doğru yaslanır, gözlerini kapar.)

ALISON — **(Cliff'e pantolonunu verir.)** Al canım. Yeterince iyi olmadı ama, işini görür şimdilik.

(Cliff, pantolonu alıp giyer.)

CLIFF — Yo, iyi olmuş.

ALISON — Dikkat et bundan böyle. Birgün iyice ütülerim sonra.

CLIFF — Teşekkürler güzel, sevgili kız.

(Kollarını beline dayayıp öper, Alison gülümseyerek,

Cliff'in burnunu çeker. Jimmy koltuğundan bakar onlara.)

ALISON — **(Cliff'e)** Bir sigara içmeye ne dersin?

CLIFF — İyi derim. Nerede sigaralar?

CLIFF — Sobanın üzerinde. Sen de ister misin Jimmy?

JIMMY — Hayır, teşekkürler. Konseri dinlemeye çalışıyorum. Sakıncası var mı?

CLIFF — Özür dileriz majeste.

(Alison'un ağzına bir sigara koyar, kendine yakar birde. Cliff oturur, gazetesini alır. Alison ütü tahtasının başına döner. Cliff gazeteyi fırlatır, bir başkasını alır, gürültüyle açar sayfaları.)

JIMMY — Bu gürültüyü çıkarmak zorunda mısın?

CLIFF — Özür dilerim.

JIMMY — Gerçekte kolay bir iş sayfaları çevirmek. Neyse, o benim gazetemdi ama.

(Kaparak alır.)

CLIFF — Küçülme bu kadar.

JIMMY — Dokuz pence verip alabliirsin bayiden. Şimdi kes sesini de, Allah rızası için konseri dinleyeyim. **(Ara) (Alison'a)** Çok sürecek mi daha ütün?

ALISON — Neden?

JIMMY — Farkında değilsin belki ama, dinlememi engelliyor.

ALISON — Özür dilerim, bitiyor şimdi. (Ara)

(Ütüyle radyonun sesi birbirine karışır. Cliff tedirginee kımıldanır koltuğunda. Jimmy Alison'a bakar. Ayağı tehlikeli bir biçimde hareket etmeye başlamıştır. Kalkar, Alison'un önünden geçer, radyoyu kapatır.) Neden kapadın?

JIMMY — Konseri dinlemek istemiştim, hepsi bu.

ALISON — Ama ne engel var dinlemene?

JIMMY — Alabildiğine gürültü yapıyor herkes, ne olsun daha!

ALISON — Bağışla Jimmy. Ama tek sen radyo dinleyesin diye herşeyi bırakamam yüzüstü.

JIMMY — Neden?

ALISON — Gerçekten bir çocuk gibisin Jimmy.

JIMMY — Annelik taslamaya kalkışma bana. **(Cliff'e döner)** Kabanın tekidir. Her akşam yapacağı değişmez davranışlarını gözlerim. Birinin suratına basarcasına atlar yatağa. Her günkü yırtıcı tavrıyla; tıpkı denize bir savaş gemisi indiriyormuş gibi; gürültüyle kapatır perdeleri. Dikkat ettin mi kadınların ne kadar gürültücü olduklarına? **(Solda, ortaya yakın duran iskemlelerin önüne geçer)** Yürürken bile tekmelerler yeri. Tuvalet masaları başında seyrettin mi onları hiç? Silâhlarını düşürüşlerini, kutularını, fırçalarını, rujlarını çarparak bırakışlarını? **(Tuvalet masasının başına geçer) Ben her** gece gözledim bunları. Yatak odasında, aynanın önünde bir kadın görürseniz, ne kadar ince bir kasap olduğunu anlarsınız onların. **(Döner)** Yaşlı, pis bir arabı, yağla kıkırdaktan yapılmış yemeğine, parmaklarını daldırırken gördün mü yaşamında? Onlardan farksızdır işte. Şükür Tanrıya çok kadın cerrah yok yeryüzünde. Yoksa o ilkel parmaklar, hemen yok ederdi barsaklarınızı. Masanın üzerindeki pudra pomponunun kutusundan, fişt çıkışı gibi çıkar, lop girerdi içeriye.

CLIFF — **(Yüzünü keyifle buruşturarak)** Ah! Kes artık.

JIMMY — Barsaklarınızı saç tokaları gibi yerlere saçar, vıcık vıcık ederdi ortalığı. Onun kadar gürültücü, kaba olabilmesi için, doğuştan duygusuz olması gerekir insanın. **(Ortaya gelir, masaya yaslanır)** İki kızın oturduğu katın altındaki bir odada kalırdım bir zamanlar. O piçlerin, gece gündüz demeden yaptığı bütün rezillikler duyulurdu. Günlük, olağan davranışları bile, en azından, sinirlerimiz üzerine yapılan bir saldırı hazırlığıydı. Bazan yapmamaları için dilekte bulunur, bazan da ağzıma gelen küfürleri savururdum. Ama hiç bir yararı olmazdı ikisinin de. Tuvalete gidişleri bile ortaçağ savaşlarına benzerdi. Sonunda yenik düştüm onlara. Çıktım oradan. Belki oradadırlar yine. Kimbilir; evlenmiş, başkalarını çileden çıkarıyorlardır belki de. Kapılarını çarpmak, topuklarını vurmak, ütülerini, tencerelerini gürültüyle bırakmak, kadınların ölümsüz, tükenmez gürültüsüdür. **(Dışarıda kilise çanları çalmaya başlar.)**

JIMMY — Allah belâsını versin, şimdi de bu uğursuz çanlar. **(Pencere saldırır)** Kes, çalma şunları! İşitmek istemiyorum. Çıldıran biri var burada!

ALISON — Bırak bağırmayı. **(Kendini toparlayarak)** Miss Dury'i çıkartacaksın buraya.

JIMMY — Taktığım yok Miss. Drury'i. Sizi aldatsa da, beni aldatamaz o sessiz, yaşlı hanımefendi. Kocamış bir hırsızdır o. Yeterinden fazla alıyor burası için. Kilisededir mutlak. **(Pencereyi gösterir.)** Bu uğursuz, zalim çanlarda sallanıyordur!

(Cliff, gidip pencereyi kapatır.)

CLIFF — Hadi kendine gel, iyi çocuk ol bakayım. Çıkıp bir yere gidelim. İçmeye götüreceğim sizi.

JIMMY — Açılmamışlardır daha. Unutma, hem pazar bugün. Yağmur da yağıyor zaten.

CLIFF — Peki dansetmeğe ne dersin? **(Jimmy'i ortaya çeker ama bu türlü aldatmacalar dönemini aşmıştır Jimmy)** Sık sık gelir misiniz buraya?

JIMMY — Yalnızca çiftleşme mevsiminde. Peki peki çok gülünç. **(Kaçmaya çalışır, ama Cliff kıskıvrak tutmuştur onu)** Bırak beni.

CLIFF — Herkesin onurunu kırdığından dolayı özür dilemedikçe bırakmam seni. Göğüsler iri mi, düz mü olacak bu yıl?

JIMMY — Onu bilmem ama, beni bırakmazsan bir dakika sonra dişlerin dökülecek ağzından.

(Kendini kurtarmak için bütün gücünü harcar, ama kurtaramaz. Masanın önüne yuvarlanırlar. Boğuşurlar âdeta. Alison ütüye devam eder. Sabrı tükenmiştir. Cliff kaçmayı başarır, ütü tahtasının önüne gelir. Jimmy üzerine sıçrar, yeniden kapışırlar.)

ALISON — Dikkat edin n'olur, hergün hayvanat bahçesine dönüyor burası.

(Jimmy çok güçlü bir biçimde Cliff'i ütü tahtasiyle, Alison'a yaslar. Tahta devrilir, Alison acıyla bağırır. Jimmy, soluk almaksızın bakar onlara.)

CLIFF — **(Kendini toparlar)** Canı yandı kızın. İyi misin Alison?

ALISON — Benziyor muyum iyiye?

CLIFF — Kolu yanmış ütüden.

JIMMY — Bağışla beni sevgilim.

ALISON — Defol!

JIMMY — Bağışlamanı istiyorum gerçekten. Tut ki bilerek yaptım -

ALISON — **(Bir çıkmaz içinde başını sallayarak)** Gözükme gözüme.

(Jimmy kuşkuyla bakar. Cliff işaret eder, döner. çıkar Jimmy.)

CLIFF — Gel otur. **(Cliff sağdaki koltuğa götürür onu.)** Biraz soldu yüzün. İyi misin şimdi?

ALISON — İyiyim Cliff.

CLIFF — Ver kolunu **(İyice bakar)** Kızarmış epeyce. Sonra da acıyacak. Ne yapmam gerek?

ALISON — Önemli birşey değil. Bir parça sabun iyi etmeye yeter. Yanığı iyi etmek için ne yapmak gerektiğini anımsayamam bir türlü.

CLIFF — Gidip banyodan getiririm hemen. Gerçekten iyi misin?

ALISON — Evet.

CLIFF — **(Kapıya gider)** Şimdi gelirim.

Çıkar.

(Koltuğunda geriye doğru yaslanır, gözlerini tavana diker. Derin bir soluk alır, elleriyle yüzünü kapatır. Ürperir kolunun acısını duydukça. Kolunu sarkıtır, parmaklarını saçlarının arasına sokar.)

ALISON — **(Dişlerinin arasından mırıldanır)** Oh, Tanrım!

(Elinde bir parça sabunla döner Cliff.)

CLIFF — Şu kokulu parçayı buldum. İyi mi?

ALISON — İş görür sanırım.

CLIFF — Oldu öyleyse. Hadi, ver kolunu. **(Diz çöker Alison'un yanına. Alison kolunu uzatır)** Musluğun altına tuttum sabunu. Oldukça yumuşadı. Hiç acıtmadan sürerim. **(Çok dikkatli, sabunu yanığa sürer)** Tamam mı? **(Alison evet anlamında başını sallar.)** Yürekli bir kızsın sen...

ALISON — Sanmam yürekli olduğumu. **(Gözyaşları boğuklaştırır sesini)** Gerçekten sanmam Cliff. Sanırım,

dayanamıyacağım bundan böyle. **(Başını öteye çevirir)** Hastayım.

CLIFF — Geçti hepsi. **(Sabunu yere bırakır)** İstediğin birşey var mı? Gidip alırım hemen. **(Alison, hayır anlamında sallar başını. Cliff koltuğun yanına oturur, kolunu atar boynuna Alison, Cliff'e başını dayar.)** Üzme kendini.

(Boynunu ovar, Alison öne eğer başını.)

ALISON — Nerede?

CLIFF — Benim odamda.

ALİSON — Ne yapıyor?

CLIFF — Yatmış, okuyor sanırım. **(Boynunu okşar)** Daha iyice mi?

ALISON — Sağol Cliff.

(Cliff, Alison'un başını öper.)

CLIFF — Her şeye rağmen, yeniden tek başıma yaşayacak gücü bulabileceğimi sanmıyorum. Kabayım yetersizim; ama, daha da kötü olurum yalnız kalınca. İnsanlara çabucak alışman da, büyük bir şanssızlık senin için.

ALISON — Sanmam bundan böyle ilişiğim olsun sevgiyle, hiç sanmam. Yapmacık da gelmez elimden.

CCLIFF — Umutsuzluğa kapılmak için çok gençsin daha. Çok genç, çok güzel. Sarsam iyi olacak. Ne dersin?

ALISON — Tuvalet masasının üzerinde var sargı **(Cliff masaya gider)** Anımsayabildiğimce eskiye dönüyorum; ama kendini genç, gerçekten genç duymanın nasıl olabileceğini bilemiyorum bir türlü. Jimmy de ayni şeyleri söyledi geçen gün. Dinlemiyor göründüm. Böylece, inciteceğini biliyordum onu. Bu akşamki gibi kudurdu sonunda. Ama anladım ne demek istediğini. Oysa «Evet sevgilim, biliyorum duyduğunu, ne anlatmak istediğini anlıyorum» demek, çok daha kolay olurdu. (Omuz silker) İşte bu türlü kolay şeyler imkânsız geiyor bize.

(Cliff, sağda, elinde sargılarla durur.)

CLIFF — Birbirinizi parçalamanızı seyretmeyi daha ne kadar sürdürebileceğimi merak ediyorum. Çok çirkin oluyor bazan.

ALİSON — Bizi bırakmayı gerçekten düşünmüyorsun, değil mi?

CLIFF — Sanırım hayır. **(Yanına gelir)**

ALISON — Korktum herhalde. Bir bilseydim ne olacağını.

CLIFF — (Koltuğun yanına çökerek) Ver .**(Kolunu uzatır)** Bağır acıtırsam. **(Yarayı sarar.)**

ALİSON — (Uzattığı koluna bakarak) Cliff —

CLIFF — Hı? **(Kısa bir ara)** Ne var canım?

ALISON — Hiç, hiçbirşey.

CLIFF — Ne var Alison?

ALISON — Bilmiyor musun, **(Duraklar)** Gebeyim.

CLIFF — **(Bir iki saniye sonra)** Makas nerde?

ALISON — Orada olacak.

CLIFF — **(Tuvalet masasına gider)** Bu da birşey hiç olmazsa? Ne zaman farkına vardın?

ALISON — Birkaç gün önce. Şaşırttı beni.

CLIFF — Öyledir sanırım.

ALISON — Üç yıldır evliyiz; ama yeni gebe kalabildim.

CLIFF — Yanılabiliriz hepimiz. **(Alison'a doğru yürür)** Oldukça şaşırdım ben de.

ALISON — Usumdan hiç geçmemişti. Burada parasız, herşey berbatken. Biliyorum, kızacak.

CLIFF — Söyledin mi?

ALISON — Hayır.

CLIFF — Ne yapacaksın?

ALISON — Hiç düşünmedim.

CLIFF — **(Sargıyı kesip bağlamaya başlar)** Çok mu sıkı?

ALISOON — İyi, sağol Cliff.

(Kalkar, ütü tahtasını katlar, sağdaki yemek dolabına yaslar.)

CLIFF — Şey... bak?

ALISON — Düşürmek mi? **(Ütüyü sobanın ızgarasına koyar.)** Güvenim tam değil daha. Belki değilimdir. Olmayınca da, bir şey kalmaz ortada.

CLIFF — Ya o zaman da çok geç olursa? **(Yüzü Cliff'ten başka yöne dönük, yalnızca başını sallar).** Ne-

den söylemiyorsun şimdi ona? **(Alison, yerdeki çamaşırları almak için eğilir, katlar onları.)** Herşeye rağmen seviyor seni. Bunu sana söylemem gereksiz, biliyorum.

ALISON — Görmüyor musun? Hemen kuşkulanır etkenlerinden. Onun, ne denli incinmeye yatkın olduğunu bildiğimi, söyler durur kendine. Bu gece olabilir - sevişiriz. Ama sonra, ışıktan korkmamıza karşın, uyanık, ışığı bekleriz şu küçük pencerede. Sabah, oyuna geldiğini sanacak, sanki en kötü biçimde öldürmeye çalışıyormuşum gibi onu. Karnımın büyüdüğünü görecek hergün, oysa ben, ona bakma gücünü bulamayacağım kendimde.

CLIFF — Bunu göze almalısın canım.

ALISON — Bilirsin, kendine özgü bir ahlâk anlayışı vardır Jimmy'nin. Annemin deyimiyle hafifmeşrep. Oldukça açık görüşlü; ama sert de. Biliyor musun? Gülünç gelecek ama, evlenmeden önce hiç yatmadık Jimmy'le.

CLIFF — Tanırım onu, gülünç gerçekten.

ALISON — Öyle kısa sürede tanıdık ki birbirimizi; herşey öyle çabuk oluverdi ki! Fazla fırsat da geçmedi elimize. Kızlığımla alay etti sonra. Sanki onu garip bir biçimde aldatmışım gibi oldukça kızmıştı bana. El değmemiş bir kadının kendini kirleteceğini sanar gibiydi.

CLIFF — Onun için böyle konuştuğunu ilk kez duyuyorum senden. Çok sevinirdi duysa.

ALISON — Evet, Sevinirdi.

(Kolunun altında, katlanmış çamaşırlar ile kalkar.) Haklı mı dersin?

CLIFF — Hangi konuda?

ALISON — Ah, her konuda.

CLIFF — Sanırım Jimmy'le ben, ayni düşüncedeyiz çok konuda. Bazı yönlerden birbirimize benziyoruz çünkü. İkimiz de işçi çocuklarıyız. Annesinin birtakım akrabalarının züppe olduklarını biliyorum. Ama Jimmy, seninkiler gibi, onlardan da tiksiniyor. Nedenini bilmiyorum, geçinemiyor benimle, çünkü bayağı bir kişiyim ben. (Sırıtır) Pislik kadar bayağı: İşte buyum.

(Alison elini Cliff'in başına koyar, düşünceli bir şekilde okşar.)

ALISON — Ne dersin? Söyleyeyim mi çocuğu?

(Cliff kalkar, Alison'a kollarını dolar.)

CLIFF — Söyle ona. Göreceksin, yoluna girecek herşey. **(Alison'u öper. Jimmy'i farketmelerine karşın belli etmezler bunu. Jimmy soldaki koltuğa geçip tam karşılarına oturur. Gazeteyi alır, okumaya başlar. Alison'un başı Cliff'in yanağına yaslanmış, Cliff, Jimmy'e bakar.)** İşte gelmiş, seni şeytan seni. Neredeydin?

JIMMY — Çok iyi biliyorsun nerede olduğumu. **(Alison'a bakmaksızın)** Kolun nasıl?

ALISON — Oh! İyi. Çok birşey olmadı zaten.

CLIFF — Çok güzel, değil mi?

JIMMY — Öyle görüyorsun bakıyorum.

(Cliff'le Alison hâlâ birbirlerine sarılmaktadır.)

CLIFF — Şaşıyorum, nasıl oldu da evlendi senle.

JIMMY — Seninle evlenseydi daha iyi olurdu, değil mi?

CLIFF — Tipi değilim onun. Öyle mi canım?

ALISON — Kesin olarak bilmiyorum tipimin ne olduğunu.

JIMMY — Neden yatıp bitirmiyorsunuz bu işi?

ALISON — Biliyor musun? Gerçekten böyle düşünüyor.

JIMMY — Elbette. İkiniz böyle dururken toparlayamıyorum kafamı.

CLIFF — Yürekten, kocamış prüten...

JIMMY — Öyleyimdir belki. Birbirinizin üzerine böyle, ağzınızın suyu akarak abanmanız çok gülünç oluyor.

CLIFF — Oldukça güzel, sence de öyle; ama bunu söylemiyecek kadar domuzsun sen.

JIMMY — Sen de küçük uçkuruna düşkün bir Galli, bilirsin bunu. Kızlarının benimle evlendiğini her anımsayışımda beti benzi atıyor anasiyle babasının. Kulaklarını tıkıyorlar duymamak için. Bunu duysalar baygınlık geçirirlerdi mutlak. Ne yaparlardı dersin? Polis çağırırlardı belkide. **(Dostça)** Sigaran var mı?

ALISON — **(Cliff'ten ayrılır)** Bir bakayım. **(Ortadadaki masada duran çantasına gider.)**

JIMMY — **(Cliff'i göstererek)** Her geçen gün sıçana daha çok benziyor, değil mi **(Kendine gelmeye çalışır)**

Benziyor gerçekten. Şu kulaklara, şu yüze, sıska bacaklara bak.

ALISON — (Çantasını karıştırırken) Sıçan olduğu için öyle.

CLIFF — Vik! Vik! Sıçanım ben.

JIMMY — Küçük, arsız bir sıçan.

CLIFF — (Masanın çevresinde dansedip, sıçan sesleri çıkartarak) Sıçanım ben, sıçanım. Küçük bir arsız sıçan. Bir sıçan dansı bu da.

JIMMY — Ne?

CLIFF — Bir sıçan dansı. Sıçanların, sıçan dansı.

JIMMY — Kokuyorsun. Gerçekten. Biliyor musun?

CLIFF — Senin kadar kötü değil, koca ayı! **(Jimmy'e doğru yürür, ayağını yakalar.)** Kokuyorsun koca ayı! Duymuyor musun beni?

JIMMY — Bırak ayağımı, kafasız sersem. Midemi zorluyorsun. O büyük, iğrenç kuyruğunu keseceğim bırakmazsan!

(Cliff çeker onu, yere düşer Jimmy. Alison onlara bakar, rahatlamıştır ve birdenbire sevgi dolu bir sesle)

ALISON — Sigaram kalmamış.

(Cliff yerde Jimmy'i ayağından sürüklemektedir).

JIMMY — **(Bağırarak)** Soytarılığı bırak da, git sigara al bana.

CLIFF — Peki.

(Jimmy'nin ayağını birden bırakıverir. Jimmy'nin başı yere çarpar, yeniden bağırır.)

ALISON — Al şu parayı. **(Verir)** Köşedeki dükkân açık.

CLİFF — Tamam! **(Çabucak alnından öper)** Unutma. **(Kapıya yürür.)**

JIMMY — Cehennem ol hadi!

CLIFF — **(Kapıdan)** Hey, bacaksız!

JIMMY — Ne istiyorsun?

CLIFF — Güzel bir çay yap.

JIMMY — **(Kalkar)** Önce seni geberteceğim.

CLIFF — (Sırıtarak) İşte böyle yavrum! çıkar.

(Jimmy, çantasını karıştırmakta olan Alison'un yanındadır şimdi. Jimmy'nin yanına geldiğini sezinler. Bir iki saniye sonra kucaklaşırlar:

Jimmy, Alison'un sargılı kolunu tutar.)

JIMMY — Nasıl oldu?

ALISON — İyi. Pek birşey olmadı zaten.

JIMMY — Tehlikeli olabilir bütün bu saçmalıklar.

(Masanın kenarına oturur, elini tutar.)

Bağışla beni, üzgünüm.

ALISON — Biliyorum.

JIMMY — Üzgünüm gerçekten.

ALISON — Gereği yok üzülmenin.

JIMMY — Bilerek yaptım.

ALISON — Evet.

JIMMY — Sana bakmadığım, seni istemediğim bir an bile yok. Kırıp dökmek geliyor içimden. Nerdeyse, dört yıldır gece gündüz bu odadayız. Seninle. Ütü tahtasının başına geçmek gibi, sıradan işler yaparken görünce seni, tepeme sıçrıyor kanım.

(Alison, Jimmy'nin başını okşar, kendine güveni yoktur daha).

(İç çekerek) Güçlük - güçlük şu: sen alışveriyorsun insanlara. Saçmalıkları bile gerekli geliyor sana. Gerekli, sırlı biraz da.

(Jimmy'nin başı öne doğru kayar, düşüncelerini yakalamak istiyormuşçasına).

Düşünüyorum da.... Kimsenin istemediği.... Bir sürü ıvır zıvır var bende....

(Başını Alison'un karnına dayar. Alison saçlarını okşamayı sürdürür. Jimmy başını kaldırır, tutkuyla öpüşürler.)

Ne yapıyoruz bu akşam?

ALISON — Ne istersin? İçelim mi?

JIMMY — İstediğimi biliyorum şimdi.

(Alison, Jimmy'nin başını elleri arasına alır, öper)

ALISON — Zamanı değil şimdi. Beklemen gerek.

JIMMY — Yok öyle şey.

ALISON — Cliff dönecek nerdeyse.

JIMMY — "Unutma" demekle ne anlatmak istedi?

ALISON — Sana söylemeyi kurduğum şeyi.

JIMMY — **(Yeniden öper.)** ona düşkünsün, değil mi?

ALISON — Evet, öyle.

JIMMY — Tek dostum o kaldı, insanlar uzaklaşıyor benden. Bir yığın kadın, erkek adı anımsıyorum. Okuldan- Watson, Roberts, Daries, Jenny, Madeline, Hugh. **(Ara)** Ha, annesi de var Hugh'un. Nerdeyse unutacaktım onu. Çok yakınlık göstermişti. Şekerci dükkânını, kendi adına almıştı bize. Bizim için almıştı onu. Seni öyle severdi ki! Anlamıyorum, neden uzak duruyorsun ondan.

ALISON — **(ortamın değişmesinden korkarak)** Ne olur, başlama Jimmy.

JIMMY — **(Tedirgince yüzüne bakarak)** çok güzelsin. Güzel, koca gözlü sincap.

(Rahatlamış, başını sallar Alison)

Fındık toplayıp, biriktiren sincap **(Alison, keyifle bunu taklit eder)** Parlak kürküyle, kuyruğunda da, bir deve kuşu tüyü.

ALISON — Viiiiiii !

JIMMY — Öyle kıskanıyorum ki seni.

(Durur, Alison'un kolları boynuna dolanmıştır)

ALISON — Gerçekten koca bir ayısın sen, gerçek büyüüüüüük, olağanüstü bir ayı.

JIMMY — Ayılar da, sincaplar da olağanüstüdür zaten.

ALISON — Olağanüstü ve güzel.

(Alison, pençelerini gösterir gibi yaparak heyecanla zıplar.)

Oooooooh! Oooooooh!

JIMMY — Nedir o?

ALISON — Bir sincap dansıdır bu, mutlu olunca yaparlar.

(Yeniden sarılırlar.)

JIMMY — Nedir seni böylesine mutlu kılan?

ALISON — Herşey yoluna giriverdi birden. Hepsi bu. Jimmy....

JIMMY — Evet?

ALISON — Sana birşey anlatacağımı söylemiştim.

JIMMY — Eee?

(Cliff kapıda görünür)

CLIFF — Ön kapıdan öteye gidemedim. Miss Drury kiliseye gitmemiş. Kaçamadım ondan. **(Alison'a)** Biri telefon ediyor sana.

ALISON — Telefon mu? kimdi?

CLIFF — Helena birşey....

(Jimmy'le Alison bir an bakışırlar)

JIMMY — **(Cliff'e)** Helena Char. s mı?

CLIFF — Evet.

ALISON — Teşekkürler Cliff **(Gider)** Gecikmem.

CLIFF — Gecikeceksin, yaşlı Drury sonuna dek tutacak orda seni. Yeterince temiz tutmadığımızı sanıyor burasını. **(soldaki koltuğa oturur)** çay yaparsın sanmıştım.

(Jimmy yanıtlamaz)

Ne oldu ufaklık?

JIMMY — **(Yavaşça)** şu orospu.

CLIFF — Kim?

JIMMY — **(Kendi kendine)** Helena Charles.

CLIFF — Kim bu Helena?

JIMMY — Eski bir arkadaşı Alison'un. Benim de düşmanlarımdan biri tabii. Koltuğuma oturuyorsun.

CLIFF — Nerde içeceğiz?

JIMMY — Bilmiyorum.

CLIFF — Az önce çok istekliydin, oysa.

JIMMY — Ne istiyor acaba? Neden telefon ediyordur? İyi birşey için değildir mutlak. **(Masaya oturur)**. Biraz önce işler yolunda gidiyordu. Öğreniriz birazdan. Kadınlar konusunda, bu hovarda çaylaklardan bıktım artık. Gerçekten, bütün bunlar kişiyi oymak başı ya da benzeri birşey yapmaya yeterlidir, değil mi? Gide ile Yunan korosundaki oğlanlara imrenirim arada. Bazan bir cehennem yaşamı sürüyorlardı, anlıyorum; ama hiç olmazsa bir inanç uğruna yapıyorlardı bu işi. İyi bir inanç olmadığı da gerçek ya. çoğunda, hepimizden çok, bir devrimci heyecanı var gibi. Örneğin Webster. Benzemez bana - zor benzerler zaten. **(Sırf konuşmak için konuşur. Söylediklerini dinlemez bile.)**

Kuşkulanır benden, çünkü ne bir soytarı ne de bir tragedya kahramanı gibi davranırım ona. Gövdesinde doğuştan kırmızı lekeler olanlara benzer. Yüzüne vurur hep. Lekelerin seni ilgilendirmediği, ya da yılgıya düşürmediğine kanmaz bir türlü. **(Düşünceli düşünceli Alison'un çantasını kadrırır, karıştırmaya başlar.)**

Sanki nasıl et sevdiğine aldırırmışım gibi.

Bende de var kırmızı leke; ama başka yerimde. Mi-

chaelange Brigade söz konusu olduğu sürece bir çeşit sağcı deviationist olmam gerek.

Devrim gerçekleşirse kurşuna dizileceklerin ilki olurum - bütün liberallerle birlikte tabii.

CLIFF — **(Alison'un çantasını göstererek)** Özel eşyası sayılmaz mı?

JIMMY — Haklısın. Biliyor musun? Gece gündüz biriyle yaşamak kuşkucu, avcı yaptı beni. Biliyorum; olayları tam anlamıyla kavramanın tek yolu, onların, senin farkında olmadığını sandıkları anda yakalamaktır. Dışarıya çıkınca, her şeyi ararım; dolapları, sandıkları, çekmeceleri, kitaplığı her şeyi. Neden mi? Benim diyebileceğim birşeylerin, var olup olmadığını görmek için. Aldatılıp, aldatılmadığımı bilmek isterim.

CLIFF — Hır mı çıkarmak istiyorsun?

JIMMY — Hayır. Güveniyorum bulacağıma. **(Bir mektup çıkarır çantadan)** Bak şuna! Ne de budalayım. Beş dakikada olan birşeydir bu. Mektup alır. **(mektubu kaldırır)** Annesinden. Pis bir ad olduğundan, adım geçmez bu mektuplarda. Buna karşılık ne yapar Alison? **(Alison girer. Jimmy, bakmak için döner ona)** Benden söz etmeksizin uzun mektuplar yazar Annesine. Çünkü onun için yalnızca pis bir sözcüğüm ben.

(Mektubu alır, Alison'un ayaklarına fırlatır)

Ne istiyor arkadaşın?

ALISON — İstasyondaymış. Birazdan buraya geliyor.

JIMMY — Anlıyorum: "Gelebilir miyim?" dedi sana, sende, "Pis adını kullandığım için bağışla beni, kocam Jimmy seni görünce sevinecektir, suratını dağıtacaktır mutlak" diye karşılık verdin. **(Ayağa kalkar, gizleyemez öfkesini. Masaya yaslanır).**

ALISON — (sessizce) Hipodromdaki tiyatroda oynayacak bu hafta. Kalacak yeri yok.

JIMMY — Buna inanmıyorum.

ALISON — Bir yer ayarlayıncaya kadar burada kalabileceğini söyledim. Miss Drury'nin aşağıda boş bir odası var.

JIMMY — Neden burada kalmıyor? Zırhını da birlikte getirmesini söyledin mi? Gereği olacak ona çünkü.

ALISON — **(öfkeyle)** kes lütfen.

JIMMY — Öğreneceğin çok şey var daha sevimli karım. Bir gün öğreneceksin sanırım. Birşeyler olsa birden, bu tatlı uykudan uyandırsa seni! **(ona yaklaşarak)** çocuğun olabilse, ölürdü. Hadi büyüdü, o eciş bücüş şeyden, ortaya bir insan yüzü çıktı diyelim. (Alison geriler, Jimmy'den uzaklaşır) Görmek isterdim seni o zaman. senin de, ne zaman tanınabilir olacağını merak ediyorum gerçekten.

(Alison sersemlemiş, sobanın üzerine yaslanır) Jimmy çaresiz durur ayakta).

Bilir misin? Tutkulamadığım süreler sevişmekten tat almam. Onun kendine özgü tutkusu olduğundan değil bu. Yılan uykusu vardır onda. Büyükçe bir tavşanmışım gibi, her seferinde, tümüyle yutar beni. İşte buyum ben. Karnındaki şişkinlik! Merak edersin ne olduğunu onun. Öğren. Benim o' Oraya, diri diri gömülmüş, çıldıran; o çöreklenmiş, kıpırtısız yılanın içinde, boğulan ben. Tek ses, tek kıpırtı yok. Biraz da olsa çıkmaz sesi. Bu, sindirimi güç yığının, bir hareket uyandırabileceğini sanırsınız; onun dolu, şişkin işkembesinde. Ama kendisinde değil.

(Kapıya gider).

Benden birşey kalmayıncaya dek, uyumaya, yemeğe devam edecek o.

(Bir şey söyleyecekmişçesine başını kaldırır Alison. Cliff bakarken, ağzı açık ve titrer durumda kalır Alison'un).

PERDE

BİRİNCİ PERDENİN SONU.

İKİNCİ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

İki hafta sonra. Akşam üstü.

Alison ocağa eğilmiş, büyük bir demliğe çaydanlıktan su koymaktadır. Salonun diğer yanındaki odada Jimmy, arada anlamsız sesler çıkararak trompet çalmaktadır. Alison, ortadaki masaya çayı götürür. Masa dört kişilik hazırlanmıştır. İki koltuğun arasında, her zamanki gibi bir yığın pazar gazetesi vardır. Sıcak bir gün sonu. Alison alnını siler sağdaki tuvalet masasına gidip, çekmecelerden birinden bir çift çorap çıkarır. Giyinmek için oturur. Bu anda Helena girer. Alison'la ayni yaşlardadır. Orta boyludur, özenle ve pahalı giyindiği seziliverir hemen. Arada, bakışlarını yumuşattığı anlar, oldukça çekicidir. Kadınlık gücü, karşılaştığı erkekleri tedirgin, ayni anda mutlu eder: Kırallık ailesindenmişçesine bir havası vardır. Ama bu soyluluk, kadınlık gücünden gelmektedir onun. Kutsal gücüne inanmış, bu gücüyle; erkeklerden kurulu bir ülkeyi bile yöneteceğine inanan bir havası vardır. Alison gibi genç kadınlardan bile saygı, hayranlık görür. Jimmy'den de gerekli karşılığı görür; ama kendini Jimmy'ne karşı savunacak duruma gelmemiştir daha. Helena'nın sorumluluk duygusu, etkili bir biçimde; gücünü, soyluluğunu ortaya koymasında yardımcı olmaktadır ona.

Yine de bir tedirginlik sezilir onda.

Elinde salata tabağıyla girer.

ALISON — Yapabildin mi?

HELENA — Elbette. Yemeklerin çoğunu ben yaptım geçen hafta, biliyorsun.

ALISON — Evet. Birinin yardım etmesi çok güzeldi bana. Bir başka kadının yani.

HELENA — **(sol'a geçer)** Seviyorum bu işleri. Ama bir parça su bulabilmek için banyoya gitmek gerekliliğine alışacağımı sanmam.

ALISON — Çok ilkel, değil mi?

HELENA — Oldukça.

(Yemek dolabından aldığı salatayı tabaklara koymaya başlar.)

Bir erkeğe bakmak güç iken, ikisine birden bakmak oldukça büyük iş.

ALISON — Yo, Cliff az çok bakar kendine. Gerçekte yeterince de yardımı dokunur bana.

HELENA — Böyle birşeyi görmedim hiç.

ALISON — Sen yapıyorsun onun işlerini.

HELENA — Anlıyorum.

ALISON — Rahatlığa alışmıştın.

HELENA — Neden alışmayayım?

ALISON — Gerçekte alışık olduğun bu yaşam değil, değil mi?

HELENA — Sen alışık mısın buna!

ALISON — Şimdi burada, seninle herşey farklı geliyor bana.

HELENA — Öyle mi?

ALISON — Evet. Önceleri yalnızdım.

HELENA — Ben varım şimdi. Kalmamı istediğinden dolayı pişman değilsin demek?

ALISON — Değilim tabii. Çayının hazır olduğunu söyledin mi Jimmy'e?

HELENA — Kapısına vurup bağırdım Jimmy'nin. Yanıtlamadı. Duymuştur mutlak. Cliff'in nerde olduğunu bilmiyorum.

ALISON — **(iskemlesinde geriye doğru yaslanır.)** Banyo yaparsam serinlerim sanmıştım; ama yine yanmaya başladım sıcaktan. Tanrım, dilerim yitirir şu nalet trompeti.

HELENA — Sanırım benim için çalıyor.

ALISON — Biliyorum, yakında çıkmamızı isteyecek Miss Drury. Bereket evde değil şimdi. Dinle bak.

HELENA — İçer mi?

ALISON — İçmek mi? (şaşırmış) Alkolik değil, buy sorduğun.

(İkisi de susarlar, trompeti dinlerler).

Birazdan konu komşu yumruklamaya gelecek kapıyı

HELENA — (**Düşünceli**) sanki, birini öldürmek isti yor trompetiyle. Özellikle beni. Bugüne değin, kimsenin gözlerinde görmedim bu tiksinmeyi. Korkutuyor biraz. Korkutuyor. (domates, salatalık), turp almak için yemek dolabına gider) Garip bir heyecan veriyor.

(**Alison tuvalet iskemlesine oturur saçlarını fırçalar**).

ALISON — Bir süreler, bir caz orkestrası varmış Jimmy'nin, öğrenciyken, beni tanımadan önce. Sanırım bir başkasını kurup, tümüyle bırakacak şekerciliği.

HELENA — Cliff seviyor mu seni?

ALISON — (**Bir anlık bırakır saçını fırçalamayı**) Hayır..... sanmam.

HELENA — Ya sen? Garip birşey soruyor muşum gibi duruyorsun sanki. Herşeyi açıklayabilirsin bana. Yalnızca, sana yardım etmek istiyorum. Çoğunluğun ölçüsü yönünden, davranışlarınız tümüyle garip.

ALISON — Kucaklaşırken mi gördün?

HELENA — Kabullenmek gerekir ki, böylesine sürmez bu. Jimmy'i olmasa bile, beni engel görüyor burada.

ALISON — Birbirimize düşkünüz, okadar. Ötesinde yok birşey.

HELENA — Gerçekten öylemi canım? Bukadar basit olamaz bence.

ALISON — Cinsel bir bağ olduğunu mu belirtmek istiyorsun. Sanırım var; ama, aşırı bir tutku ikimiz içinde söz konusu değil. Yalnızca, rahat hoş birşey: sanki, bir yatakta ısınıyormuşum gibi. Öylesine tatlı ki, bir başka tat peşine düşme sıkıntısına katlanmak gereksiz.

HELENA — Jimmy ne diyor? Kocan ne de olsa. Uygun bulduğunu mu söylemek istiyorsun?

ALISON — Kolay değil anlatması. Bağlılık sorunu dediğimiz birşey bu. Jimmy, uyulmasını ister onlara. Yalnızca kendi için değil, inandığı herşey: şu anı, geleceği, geçmişi için. Beyendiği, saygı duyduğu, sevdikleri için. Tanıdığı dostları, hatta daha tanımadıkları - belki hiç sevmeyecekleri için. Yıllarca önce ölen babası. Sevdiği kadınlar için. Anlıyor musun?

HELENA — Ya sen?

ALISON — Ben denedim. Ama yine de onun duyduğunca duyamıyorum. Haklı olduğuna inanamıyorum bir türlü.

HELENA — Bu da birşey nasılsa.

ALISON — Cliff sevecen, sevimli bir insan; onun için yadırganacak birşey olmıyor. Bundan dolayı, gerçekten bağlandım ona. Oysa, Hugh'la böyle değildi.

HELENA — Hugh mu?

ALISON — Hugh Tanner. Çocukluk arkadaşı Jimmy'nin. Annesi Mrs. Tanner.

HELENA — Anladım, Jimmy'i bu şekercilik işine başlatan.

ALISON — Evet. Jimmy'le evlendiğimizde beş paramız yok sayılırdı; yaklaşık olarak sekiz sterlinimiz vardı topu topu. Ev de yoktu. İşsizdi üstelik. Üniversiteyi bırakalı bir yıl olmuştu. (**Gülümser**) Jimmy'nin okuduğu üniversiteyi bitiren de pek çıkmamıştı. Jimmy, oldukça kazık bir yer olduğunu söylerdi. Neyse, Hugh'un apartmanında kalmaya başladık. Katımız, Poplar'da, büyük bir dükkânın üstündeydi.

HELENA — Evet, mektuplarındaki damgayı anımsadım.

ALISON — Evlendiğimiz gece, kendimi orada buldum işte. Hugh'la sevmezdik birbirimizi, Jimmy de bilirdi bunu. Tıpkı oyuncaklariyle övünen bir çocuk gibi, ikimizden öylesine övünç duyardı ki, alışmamızı isterdi birbirimize. Evliliğimiz için, küçük bir kutlama düzenledik. Düştüğümüz biçimsiz duruma sıkıca tutunmayı denedik üçümüz de. Hugh, gizliden gizliye kırıcı olmaya başladı. Oldukça yetenekliydi kırmak için. Jimmy ezildi kaldı, ben ise yalnızca oturdum orada. Konuşmaları dinliyordum. Görünüşümle, duygularımla oldukça budalaydım. Yaşamımda, alışık olduğum kişilerden ilk kopuşumdu. Haftalarca, annem ve babamla, Jimmy için kavga etmiştim. Onlara yalvarmanın küçük, budalaca bir şey olduğunu biliyordum. Anımsıyorum, genel seçimlerden az önceydi, Nigel meclise girmeye uğraşıyordu. Seçmenlerden başka düşündüğü yoktu. İyi ve tatlıydı, biliyorum.

HELENA — Neden bana gelmedin canım?

ALISON — Sanırım turnedeydin.

HELENA — Öyleydim.

ALISON — Bundan sonraki birkaç ay, Poplardaki apartmanda, karabasanlar içindeydim. Sanırım yumuşak, titiz, züppeydim biraz; ama kendimi ormanda yitmiş sanıyordum. Okumuş iki insanın böylesine yırtıcı, uzlaşmaz olabileceklerine inanamıyordum. Jimmy'nin çok insafsız olduğunu söylerdi annem; ama Hugh'u görmemişti. İnsafsızlıkta, çok kişiden önde gelirdi. Birlikte korkuntular. Toplumda, savaş açtıkları sınıfın bir tutsağı olarak görmeye başladılar beni.

HELENA — Parasız nasıl sürdürdünüz?

ALISON — Elimde kalan hisse senetlerinden biraz gelirim vardı; ama yeterli değildi o da.

Jimmy'le evleneceğimi öğrenince, üzerimdeki malların tümünü almıştı benden.

HELENA — Umduğum gibi.

ALISON — Bir çıkar yol buldular bir süre sonra. Parlak bir çıkar yol. Kendilerini, benim aracılığımla bir takım kişilerin evlerine çağırtmaya başladılar. Nigel'in, benim, babamın, kısaca herkesin arkadaşlarına gidiliyordu. Arksden'ler, Tarnatt'lar, Wain ler.

HELENA — Wain'ler değil herhalde?

ALISON — Tanıdığım herkes hemen hemen. Sizinkiler gidemediklerimiz arasında olmalı. Jimmy ile Hugh'a göre düşman bölgesindeydi onlar. Bir tutak (**rehine**) gibi kullandılar beni de. Poplardaki karargâhımızdan ayrılır; W. 1, *S.W.1, S.W.3, W.8 deki düşman üssüne sürdürürdük saldırılarımızı. Kokteylere, hafta sonu tatillerine, partilere bile; benim adımla, çağrılmadan giderdik. Ev sahiplerinden birinin, bir gün, kapıyı yüzümüze çarpma gözüpekliğini göstereceğini umardım; ama hiç biri gösteremedi bunu. Oldukça inceydiler, benim için üzülüyorlardı belki. Bu yüzden Hugh'la Jimmy onları aşağılarlardı. Biz de yağmalamayı sürdürürdük. Yemeklerini yer, içkilerini içer, purolarını alçakça tüketirdik. Epey eğlenirdi Hugh'la Jimmy.

HELENA — Öyledir mutlak.

ALISON — Hugh, saldırgan barbar rolünde değme oyunculara taş çıkartırdı. Barbarlar gibi, kürkler, boynuzlu miğfer, kılıçla donanıp, gezeceğini bile düşündüğüm olurdu. Bir kez yaşlı Wain lerden beş sterlin koparttı. Şantaj yoluyla tabii. Bizden kurtulmak için, çok şey imzalamaya hazırdı herkes. Kirayı ödeyemediğimizden, evden atılmak üzere olduğumuzdan söz etti adama. Doğruydu da.

* Londra'nın posta idaresi tarafından yönlere göre ayrılmış bölümleri. (çevirenlerin notu).

HELENA — Anlamıyorum seni, çılgınlık bu!

ALISON — Ondan da öte.

HELENA — Koyverdin yapsınlar ama! Tümünü yapsınlar! Umarım gümüş çatal kaşık çalmaktan engellemişsindir onları?

ALISON — Çeteciliği iyi biliyorlardı. Arksdenler'in hizmetçisini ayartmaya çalışmıştı bir kere. Kovuluyorduk nerdeyse. Saf, temiz yüzlü bir kızdı hizmetçi. Ama bir kez oldu bu.

HELENE — İnanılır şey değil bunlar. Anlayamıyorum senin yerini. Neden? Anlayamadığım bu. sen neden...

ALISON — Onunla evlendim değil mi? Birbirinden farklı, altı türlü yanıtlayabilirim bunu. Ailem Hindistandan döndüğünde birşey karışıktı. Alıngan, yabancı biriydi babam. Annem - bilirsin annemi. Benim kaygılanabileceğim birşey yok sayılırdı. Jimmy'nin deyimiyle: "Doğumundan habersiz"dim. Çok iyi anımsıyorum, bir partide karşılaştık onunla. Yirmi birindeydim. Partideki erkekler, güvensizlik duyuyor gibiydi kadınlarsa, alışık olmadıkları bu yaratığa, tiksinmelerini göstermek için çırpınıp duruyorlardı. Ama bunun nasıl yapılabileceğini kimse bilmiyordu. Partiye bisikletiyle geldiğini söylemişti, smokininde yağ lekeleri vardı. Havanın güneşli olmasından yararlanıp, güneş banyosu yapmıştı o gün. Yanıyor gibiydi her yanı; yüzü, alnı başından fırlayacakmışcasına parlıyordu. Masmavi gözleri, güneş dolu gibi ışıl ışıldı. Ağzının yorgun kıvrımına karşın, gepgenç, incecik bir görünüşü vardı. Dayanabileceğimden çok daha fazla rol yaptığımı biliyorum; ama başka yolu yoktu. Ailem bir rezalet olarak tanımladı bunu, oldukça şaşırmışlardı. Beni sevse de, sevmese de böyle oldu. Evlenmeye karar verdi benimle. Bizimkiler, engel olabilmek için buna, ellerinden geleni yaptılar.

HELENA — Evet, sevinilecek birşey değildi bu. sanırım anlıyorsun onları.

ALISON — Baltasını, başının üzerinde savurarak sa-

vaşa girdi Jimmy. Çelimsiz, ama ateşliydi. Böylesine gü görmemiştim ben. Şövalye masalarındaki gibi, pırıl pırı zırhlı - gerçekte pek parlak değildi zırhı.

HELENA — Ya Hugh?

ALISON — Gittikçe kötüleşti aramız. Kendilerine Poplarlı bir sürü kafadar toplayıp, Nigelin siyasi toplantılarına bile gittiler Jimmy'le

HELENA — Gerçekten barbar değil mi?

ALISON — Bir roman yazıyordu Hugh, gitmeyi koymuştu kafasına; çin ya da ıssız bir yer. İngilterenin bizim için tükendiğini söyledi. Çete, yine çıkmıştı ortaya. Onun deyimiyle: "Alison çetesi"ydi bu. Tek umut bir yere gitmekti. Birlikte gitmemizi istedi; ama Jimmy yanaşmadı buna. Kötü bir kavga oldu bu yüzden, Jimmy'i. İşi yarıda bırakmakla suçladı Hugh, Annesini yapayalnız bırakıp, dönmemek üzere gitmenin yanlış bir davranış olduğunu söylüyordu Jimmy. Bu düşünce tümüyle üzmüştü onu. Günlerce kavga ettiler. Nerdeyse, ikisinin de bırakıp gitmelerini isteyecektim beni. Bozuldu dostlukları. Birkaç ay sonra da buraya geldik. Hugh, tek başına, New Millennium'u bulmak üzere yola çıktı. Bütün bu olanlardan dolayı, Hugh'un annesinin, arada suçladığını görürdüm beni. Söylemedi ama, Jimmy'de ayni şeyleri düşünür bazan. Hiç sözünü etmez. Jimmy. Ama annesinin bana her bakışında: "sen olmasaydın herşey yoluna girecek, birlikte mutlu olacaktık" diye düşündüğünü sezinlerim. Sevmedim değil onu; tatlı bir kadın gerçekte. Jimmy onu, yaşamı boyunca yoksulluk çektiği, yapmacıksız bir cahil olduğu için beğenir. Bunun züppelik olduğunu biliyorum; ama gerçek bu.

HELENA — Dinle Alison. Bundan böyle yapacakların için bir karar vermek zorundasın, çocuğun olacak, yeni bir sorumluluk bu. Eskiden farklıydı işler, yalnızca sendin tehlikede. Ama böylesine bir yaşam süremezsin artık.

ALISON — Bıktım. Korkuyorum odaya girmesinden.

HELENA — Neden söylemiyorsun, çocuğun olacağını?

ALISON — Bilmiyorum. (Helena'nın düşüncesini birden kavrayıverir) onun çocuğu elbet. Kuşkulanılmaz bundan. Biliyorsun. **(Gülümser)** Kimseyi tutkulamadım ondan başka.

HELENA — Dinle canım, söylemek zorundasın bunu.

Ya başkaları gibi davranmayı öğrenir, sana bakmaya başlar...

ALISON — Yada?

HELENA — Ya da sen, çekip gidersin bu tımarhaneden. **(Trompetin sesi hızlanır)** Bir hayvanat bahçesi burası. Sevginin, ya da baska seylerin anlamını bilmiyor o.

ALISON **(sağdaki çekmeceli dolabı göstererek)** Şu sincapla ayıyı görüvor musun? Ayı o, sincap da ben.

HELENA — Anlamı ne bunun?

ALISON — Oyunumuz bizim. Ayılarla sincaplar, sincaplarla ayılar.

(Helena, birşey anlamaksızın bakar)

Delilik bu biliyorum. Çılgınlık. **(İki hayvan oyuncağı da alır)** Bu o, bu da ben...

HELENA — Herşeyde olduğu gibi, bunda da saçmalığa düşeceğini bilmiyordum.

ALISON — Oh, Jimmy için saçma olmayan birşey yoktur. Kalan tek şeyimiz, kalmış olan ya da. Şimdi ayılar da, sincaplarda alıp gidivor başlarını.

HELENA — Benim gelişimden beri mi?

ALISON — Hugh'un gidişinden, valnız kaldığımız ilk aylardan beri. Herşeyden kaçıştı bir bakıma. karsılıklı hayvan olmamız, bir tür din dışı papazlıktı. Duygusuz yalın bir sevgiyle doluyduk. Karsılıklı. Bevinleri tüylü bir tür yaratık oluyorduk. Küçük tüylü yaratıklar. İki kisilik içten hayvanat bahçelerinde oyuncu, kavgasız yaratıklar. İnsan olmanın acısına katlanma gücü kalmayanlar için, budalaca bir uyum, cansız olmalarına karşın, budala, zavallı hayvanlar onlar. Yalnızca sevgiyle beyinsiz **(Hayvanları yerine koyar.)**

HELENA — **(Alison'un kolunu tutar)** Dinle. karsı koymalısın ona, ya da çekip gidersin buradan. Öldürecek yoksa seni.

Cliff girer)

CLIFF — Burada mısınız canım? Merhaba Helena. Hazır mı çay?

ALISON — Evet canim, hazır hepsi. Jimmy'i çağırır mısın?

CLIFF — Peki. **(Arka kapıdan bağırır)** Hey, korkunç

herif! kes şu felâket sesi de, çayını iç. (**ortaya gelir**) Gezmeye mi?

HELENA — (**sol tarafa geçer**) Evet.

CLIFF — Sinemaya mı?

HELENA — Hayır (**Ara**) Kiliseye.

CLIFF — (**şaşırmıştır**) Ah! Anladım. Birlikte mi?

HELENA — Evet. Gelir misin sende?

CLIFF — Bilmem. Gazeteleri bile doğru dürüst okumadım daha. Çay, çay, çay. Hadi çay içelim, olmaz mı?

(Masanın, sahnenin gerisine düşen yanına oturur. Helena, salata tabaklarını koyar. Sola oturur. Yemeğe başlarlar. Alison tuvalet masasında, makyajını yapmaktadır. o anda Jimmy girer. Trompeti kitaplığın üzerine koyar, masaya gelir.).

Merhaba ufaklık. Hadi gel, iç çayını. Şu parlak trompet - Neden bir yerlere tıkmıyorsun onu?

JIMMY — Seviyorsun ama. Gerçek cazı sevmeyenlerin, ne insanlar ne de müzik karşısında duygusu olabilir. **(Masanın sağ ucuna oturur).**

HELENA — Saçma.

JIMMY — (**Cliff'e**) Bu görüşümü doğruladı sana. Webster'in banjo çaldığını bilir misin?

CLIFF — Hayır. Gerçek mi çalgı?

HELENA — Bir daha geleceğinde getireceğini söyledi.

ALISON — (**Mırıldanarak**) oh, öyle mi?

JIMMY — Buradakiler, gazetelerin nasıl konulacağını neden bilmezler? Şunlara bak. Göz bile gezdirmedim daha onlara; züppe gazetelere değil tabii.

CLIFF — Ha, aklıma gelmişken, bakabilir miyim senin new-

JIMMY — Hayır, bakamazsın. (**Yüksek sesle**) Parasısını verir alırsın istediğin birşey varsa. Benim gibi. Fiatı-

CLIFF — Fiatı dokuz Pence. Bütün satıcılardan alınabilir. Sıradan bir adamsın, busun işte.

JIMMY — Neden istiyorsun okumayı? Ne aklın ne de ilgin var. Senin üstünde o. Haklı değil miyim?

CLIFF — Haklısın.

JIMMY — Değersiz bir Galliden başka nesin ki sen!

CIFF — Hiçbirşey, bir hiçim.

JIMMY — Hiç mi? Bir başbakan olmalısın. Karımın

arkadaşlarıyla konuşmuşsundur. Oldukça aydındırlar, öyle değil mi? Gördün onları.

(Cliff ve Helena yemeğe devam ederler.)

Çok ruhani olduklarını hissederek çepçevre oturur, elleri birbirlerinin dizi üzerinde, füg sanatı üzerine tartışırcasına, cinsiyet konusunu tartışırlar. Yaşlı, duygulu, evde kalmış bir kız olmak istemiyorsan, babanı dinle yalnızca.

(Yemeğe başlar, iki kadının sessiz düşmanlığından hoşlanmış, oldukça keyifli görünürse de, sesinin arada sertlenişi yalanlar bunu.)

Güçlük nerede biliyor musun? Kıvançlandırılamayacak kadar endişeli.

HELENA — Bereket birisi böyle.

JIMMY — Karımın çok sevdiği çukulatalı pastalar gibi olacak sonun. Arkamdaki Tomtomlar gibidir karım. Dıştan : tatlı, yapışkan, dişin batıverir içine. (**Her sözcüğün tadına vararak**) içiyse: beyaz, pis, mide bulandırıcı. **(çaydanlığı tatlı bir biçimde Helena'ya geçirir)** çay ister misin?

HELENA — Teşekkür ederim.

(Jimmy, gülümser, bardağına çay koyar).

JIMMY — İşte yavrum, böyle olacak sonun- kötü yürekli, kötü düşünceli, uçarı.

HELENA — (**Bardağını alır**) Teşekkürler.

JIMMY — Birde senin ve benim, eski, beğendiğimiz arkadaşlarımız: Dalkavuk, duygusuz, en önemlisi, ödlek.

HELENA — (**Alison'a**) Çayını içmeyecek misin?

ALISON — Geliyorum.

JIMMY — Yeni bir şarkıya isim düşündüm bugün. "Mildred, tezgâhımın çevresinde dolaşma artık, çünkü sepetlendim oradan"

(Birden Alison'a döner) iyi mi

ALISON — Oh, çok iyi.

JIMMY — Biliyordum seveceğini. Dinsel bir havaya sokabilirsem çok tutunur mutlak. (Helena'ya) Sen ne dersin? Yardım edeceğimi umuyorum bu konuda. (**Helena yanıtlamaz**) Sözlerini söylersem yararı olur mu? Dur bakayım, şöyleydi sanırım.

Bıktım sevişmekten gayri,
Yuva yıkmaktanda tabii,

Kasvetinden boş döşeğin-
Hadi bana içki verin.
Gayri metrodan bıktım
Yetti aşırı heyecanlarım
Hadi bana içki verin.
Sıktı, bıktırdı artık
Bu sınırsız orospuluk
Koyvermeyin çöreklesin yaşlı yılanı
İçelim, toparlayalım kafaları.
Koyver herşeyi istersen v.b.

Nasıl?

CLIFF — Çok iyi, ufaklık.

JIMMY — Sana söylemek istediğimi anımsadım şimdi. Çarşıdayken, bir şiir yazdım dün. İlgilenirsen- ilgileneceğim belli **(Helena'ya)** senin ilgini çekebilir özellikle. Dante'nin teolojisiyle ilgili baştan sona, Eliot'un çamurundan da'var ayni zamanda. Şöyle başlıyor.

"Kuru temizleyici yoktur Cambodia'da"

CLIFF — Adı ne?

JIMMY — "Baht havuzu." Bu havuza atılmış bir taşım ben de. Anlıyor musun?

CLIFF — Zaten atılmam gerek oraya.

HELENA — **(Jimmy'e)** Sevimsiz olmak için neye uğraşıyorsun bukadar. **(Jimmy, çok rahat, döner. Helena'nın oltaya bukadar çabuk takılmasına oldukça sevinmiştir, oysa daha formuna bile girmemiştir).**

JIMMY — Ne dedin?

HELENA — Saldırgan olmak zorunda mısın böyle?

JIMMY — Demek öyle? Saldırgan olmak istediğimi sandın? Anlamamışsın beni? **(Alison'a döner)** öyle değilmi?

HELENA — Sıkıcı bir adamsın.

(Jimmy hoşlanmış, kahkaha atar).

JIMMY — Oh! Oh! Karımın dostları! Bayan Bracknell, hıyarlı sandavicleri verir misiniz? **(Yemeğe başlarsa da, Alison'un ayna önündeki hazırlığına olan ilgisi yadsınmaz bir durum alır. Yavaşça, ona dönerek konuşur.)** Gezmeye mi?

ALISON — Evet.

JIMMY — Böyle bir kentte, pazar akşamı gezmeye gidiyorsun?

ALISON — Helena ile gidiyorum.

JIMMY — Kiminle gideceğini değil, nereye gittiğini sordum.

(Alison masaya gelir, ortaya oturur. Jimmy yeniden,) öne eğilerek konuşur).

Neyin olduğunu sormadım, nereye gittiğini sordum.

HELENA — **(Alison'un yerine yanıtlar)** Kiliseye gidiyor.

(Jimmy, plânını hazırlamış olmasına karşın, Cliff gibi, işitince, şaşırır bir süre.)

JIMMY — Ne yapıyorsun?

(Sessizlik).

Çıldırdın mı sen? **(Helena'ya)** onu kazanmaya kararlısın değil mi? Şimdi de bu. Nasıl böylesine güçsüz olabiliyorsun? **(öfkesi gittikçe artar)** Yaptıklarımı, direndiklerimi düşündükçe....

ALISON — **(Yeğin bir saldırı başlangıcını sezinleyip paniğe kapılır)** oh, Evet! Biliyorum benim için yaptıklarını! Dostlarımın, ailemin kötü pençesinden kurtardın. Savaş atına binip, beni kaçırmasaydın evden. şimdiye dek çürüyor olacaktım.

(Alison'un sesindeki yırtıcı ton, Jimmy'i inandırır. Öfkesini bilinciyle gemler. Konuşurken oldukça durgundur Jimmy)

JIMMY — İşin gülünç yönü ne biliyor musun? Beyaz bir savaş atına gerçekten binmek zorunda kalmıştım. Annesi, sekiz yatak odalı şatolarında kilitlemişti onu. Değil mi? Orta yaşlı annenin, benim gibi alçaklara karşı açtığı haçlı seferinde, yapacaklarının sınırı yoktur.

Annenle çabucak bir göz attık birbirimize İşte o anda sona erdi şövalye çağı. Masum genç yavrusunu korumak için: aldatmacalara baş vuracağını, yakın söyleyeceğini, zorbalık edip, şantaj yapacağını biliyordum. Beş parasız, dayanacak kimsesi olmayan bana, gözdağı vermek istedi. Bir gergedan gibi böğürdü. Bütün erkek gergedanları ürkütüp, ömürlerinin sonuna dek evlenmemeye yemin ettirebilirdi bu böğürme. Ben bile ölçmedim onun gücünü. Annen, dışardan fazla besili, kof görünse de, bu terbiyeli oburun sizi aldatmasına fırsat vermeyin. Bütün bunların altında, zırhla kaplıdır o. **(Helena'yı şaşırtacak birşey arar)** Bir Bombay genelevindeki gece kadar kaba, şaraplı

balık yahnisi kadar serttir. Belki de, şu Allahın belâsı s
nıcın içinde, bizi dinliyordur. **(sarnıcı tekmeler)** Duyu
musun beni anne? **(Sarnıcın üzerine oturup, bongo g
çalar onu.)** Aman oradan çıkma sakın. Bu bayanın ta
tiklerinden bazılarını söyleyeyim sana. Dikkat etmişsindi
Oldukça uzundur saçlarım, karım dürüst bir insansa, y
da bunu açıklamak isterse, nedeninin sapık bir içgüdüy
ilgisi olmadığını söyleyecektir. Ama. a.) iki şilingi berbe
re verecek yerde, başka yerlerde harcıyabilirim her za
man. b.) Uzun saçı severim. Bu açık, dürüst açıklama
yetmedi annesine. Beni "News of The World" da dillere
düşürmek için, dedektifler kiralayıp taktı peşime. Savaş
atımla kızını kaçırmayayım diye yaptı bütün bunları
Değersiz. duyguları ve inançları haşeyle örttü, düzen
bazlık etti. Eski düzene hücumu yürüten bu boz, yaşl
kısrak - eskiden olduğu gibi değil şimdi. Elinden gelen
yaptı kızından ayırmak için (Alison'a) senin diretmen bi-
tirdi onu, yarı yolda kaldı.

CLIFF — **(sessizce)** Dolaşıp durma ufaklık. Yaramı-
yor işe.

JIMMY — Neden dolaşmayayım? Becerebildiğim şey-
lerden tek kalan o elimde.

CLIFF — Jimmy, oğlum-.

JIMMY — **(Alison'a)** Yine, bu dindar günah tüccarı-
na kapıldın, değil mi? Avcunun içine almış seni.

HELENA — Tanrı aşkına konuşma böyle. Annesi için
de bu türlü konuşmaya hakkın yok!

JIMMY — **(Güvenli)** Hakkım var. Ölmeli o yaşlı
orospu! **(Alison'a)** Haklı değil miyim? Ne dersin?

**(Cliff ile Helena sinirlidir. Alison'a bakarlar; ama
Alison yalnızca tabağına bakmaktadır.)**

Yaşlı bir orospu olduğunu söyledim onun, ölmeli de
dim. Neyin var? Neden fırlamıyorsun savunmak için?

(Cliff hızla kalkıp, Jimmy'nin kolunu tutar)

CLIFF — Yapma Jimmy!

**(Yırtıcı biri gibi iter Cliff'i. Çaresiz oturur Cliff. Ko-
luna bakar).**

JIMMY — Birisi benim için böyle birşey söylese, o
derin uyuşukluğuna gömülür, tek sözcük çıkmazdı ağzın-
dan- bu olurdu tepki ancak. Ölmeli dedim! **(ilerdeki sal-
dırısı için tutar kendini. Sonuna saklar gücünü)** Tanrım,

kurtçuklara, annesinin gövdesini kemirmeye başladıkları
gün, epey tuz gerekecek. Şimdi. Küçük kurtlarımı nasıl
bir karın ağrısı bekliyor, kimbilir! **(Gülünç olmasını iste-
diği bir sesle)** ölüp gidecek dostlarım; geride ishal hapı
bekleşen yığınla kurt bırakarak, ölüp gidecek. Müshilden-
Arafa.

**(Alison'a gülümser; ama henüz sinirleri sağlamdır
kadının. Cliff, onlara bakmaksızın oturur. Yalnızca He-
lena bakar Jimmy'e Diğerlerine aldırmaksızın, Helena'yla
konuşur Jimmy.)**

Bir şey mi oldu?

HELENA — Hastayım, hepsi bu. saygısızlıktan, tiksin-
tiden hastalandım.

**(Jimmy, oltası ucunda çırpındığını sezinler, oldukça
boş gözlerle bakar Helena'ya.)**

JIMMY — Şekerci dükkânını kapadığım gün, bir ki-
tap yazabilirim sizler için. Hepsi burada **(Alnına vurarak)**
Millerce yüksekliktekı alevlere yazılmış. Yazacaklarım,
Wordsworth halayla, sarı papatya toplamakta olduğu gi-
bi, dinginlik anında akla geliverecek anılar değil. Ateşte,
kanımda toplanacak. Kanımda.

HELENA — **(sabırlı bir akıllılığı denemeyi uygun gö-
rür)** Yalnızca, benimle kiliseye gideceğini söyledi. Anla-
mıyorum bu öfkenin nedenini!

JIMMY — Öyle mi? Umduğumca akıllı değilsin bel-
ki.

HELENA — Dünyanın sana karşı kötü davrandığını
düşünüyorsun, değil mi?

ALISON — **(Yüzünü sola çevirir)** Nedenlerini benden
başka yere kaydırma acı çekmesinin.

— Onsuz yok olur Jimmy.

**(Jimmy, Alison'a şaşkınca bakar; ama yine Helena'-
ya döner. Sıra, daha sonra gelecektir Alison'a)**

JIMMY — Oyununun geçen cumartesi bittiğini sanı-
yordum.

HELENA — Öyle.

JIMMY — Sekiz gün önce demek ki!

HELENA — Alison istedi kalmamı.

JIMMY — Neler kuruyorsun kafanda?

HELENA — Bu tatsız, kötü oyunu keselim artık.

JIMMY — **(Alison'a)** inanmıyorsun bütün bunlara.

Hiçbirşeye inanmazsın ki sen. Öc almak için yapıyorsun bütün bunları, değil mi? Neden neden bırakıyorsun, böylesine etkilesin seni?

ALISON — **(Yavaş yavaş öfkelenir)** Neden, neden, neden, neden! **(Elleriyle kulaklarını kapatarak)** çınlar oldu kafamda bu sözlük.

JIMMY — Sen buralarda oldukça, kullanacağım o sözlüğü.

(Koltuğun olduğu yere geçip, arkalığına oturur. Arkadan, Helena'ya söyler).

JIMMY — En son, benimle evlenirken gitmişti kiliseye. Şaşırttı bu seni, ne dersin? Basit, katıksız bir yarar içindi. Acele ediyorduk, anlıyor musun? **(sözlerinin gülünçlüğü, birden kendine getirir onu, güler)** Evet, acele ediyorduk gerçekten. Bu kırım için tutkuluyduk. Sicil memuru arkadaşıydı babasının. İşi bozmak için, gereksiz bilgiyi, albaya bildirecekti hemen. Bundan dolayı, babasını tanımayan bir yapaz aramak zorunda kaldık. Ama yararı olmadı. O sabah meyhanede tanıdığım birini, tanıklık için kiliseye getirdiğimde, annesiyle babası çıktı karşımıza. Son anda öğrenip. İdamı görmeye gelmişlerdi. Onlara, kahvaltıda içtiğim birayla miğdem dolu, biraz da esrikçe baktığımı anımsıyorum. Külçe gibi, ezilmiş sırasında oturuyordu dairesi. Soylu dişi gergedan, yenik düşmüştü sonunda. Babası, annesinin yanında; Hindistan Prensleri arasındaki günlerini anımsayıp, kırbacını evde bıraktığına bir türlü inanamıyarak dik ve korkusuzca oturuyordu. Bomboştu kilise, onlarla benden başka kimse yoktu. **(Birden anılarından kurtulur)** sonra, pek bilmiyorum ne oldu. Evlenmişiz sanırım. Kilisedeki küçük odada hastalandığımı anımsıyorum. **(Alison'a)** öyle miydim?

HELENA — Bitmedi mi?

(Planının yolunda gittiğini sezinler: sakin, keyifli birdurumda sürdürür konuşmasını)

JIMMY — **(Alison'a)** Dior'un elbiselerini giymiş bu azizim, götürmesini kabullenecek misin? Onun için düşündüğü, açık gerçeği söyleyeyim sana: **(Dikkatlice heceler)** Bir inek o. Aldırmazdım buna pek; ama şimdi kutsal bir inek olmuşa benziyor ayrıca.

CLIFF — Çok ileri gittin Jimmy ,kendine gel!

HELENA — Bırak sürdürsün.

JIMMY — **(Cliff'e)** sanırım ,sen de kayıyorsun o yana. Neden onlardan yana olmuyorsun? Helena ödeyecektir bunu nasıl olsa. Yeni ekonominin - mucize ekonomisinin uzmanıdır. Yalın bir ödeme ve ceza sorunudur bu. (kalkar) İşgücü transferi konusundaki bütün dedikoduları yayan, dindar hisse senetleri sahiplerinden biridir o. **(Hayal gücü hızla işlemektedir, kelimeler dökülür sanki):** "Mantık ve ilerleyiş." , o eski firma mallarını elden çıkartıyor. İşler yolundayken, herkes paçayı kurtarmaya çalışıyor. Eski gelenekte, sahip olduğun, unutulmuş hisseler, eski inançlar yükseliyor, yükseliyor, yükseliyor **(sola gider)** Bir değişiklik olacak; yeni müdürler kurulu kâr dağıtımının sürekli ilgi çekici olmasına, bunların pay sahiplerine gitmesine göz kulak olacak. **(onlara dönerek)** Herşeyi satın elinizdeki; eski, özgür soruşturmada depo edilenleri. **(Gerideki iskemleye gider)** Büyük iflas geliyor, kaçamazsınız ondan. Daha zaman varken, hemen zemin katına in Helena ve dostlarıyla. Fazla süre de kalmadı artık. Öteki dünyadan daha görkemli ne olabilir ki? Büyük bir kazanç o, tümü de senin üstelik.

(Masanın çevresinde dolaşıp, sağdaki koltuğa gelir).

Görüyorsun, tanıyorum Helena ve benzerlerini. Gerçekte her yeri doldurmuş onun gibiler, kıpırdanılmaz olmuş her yer. Romantik bir fırsat bu. Geçmişi gözleyerek geçiriyorlar çoğu sürelerini. Tek ışık gördükleri yer; karanlık çağlar. Ruhun sevimli, küçük kulübesine çoktan geçti Helena. Yirminci yüzyılın, bütün çirkin sorunlarıyla kesti ilgisini. Yüzyıllardır ele geçirmek için savaştığımız her şeyden uzak kalmayı tercih ediyor. Bahçesinin altındaki küçük sundurmaya kapanıp, suçluluk duygusundan kurtulmayı isteyecek. Mistik esintilerle dolu Helena'mız **(Masanın üzerinden Helena'ya eğilir)** Öyle değilmi?

(Yanıtlamasını bekler)

HELENA — **(oldukça sakin)** uzağımda durmana yazık oldu bunca süre. Sanırım tokatlardım seni. **(Birbirlerinin gözlerinin içine bakarlar. Cliff'in öte yanından, Helena'ya yaklaşıncaya dek, yavaş yavaş sürünür Jimmy.)**

Geldiğim ilk günden beri böyle davranıyorsun.

JIMMY — Helena, birinin ölümünü seyrettin mi hiç?

Helena kalkmak için davranır)

Hayır, kalkma.

(Helena oturur, Jimmy'e bakar.)

Senin için pek ağırbaşlı bir davranış değil.

HELENA — **(Buz gibi)** Bir adım daha atarsan, tokadı indireceğim suratına.

JIMMY — Sanırım, bir an için, kibar biri olduğunu sanmak yanlışlığına düşmezsin.

HELENA — Sanmam.

JIMMY — **(Yüzünü Helena'ya yaklaştırır)** Kızlara sopa atmayacak kadar hanım evlâdı değilim. Vuracak olursan, pestilini çıkartırım.

HELENA — Umarım, yaparsın. Öyle birisin çünkü.

JIMMY — Öyle biri olduğumu sürüyorsun öne. Böylesine güçlere başvuranlardan, tiksinenlerdenim ben. İşte bundan dolayı, benim savunmasız şövalyeliğimden yararlanmaya kalkan bir kadın, çelimsiz yumruğuyla saldırırsa, karşılığını veririm hemen.

HELENA — Söylediklerin üstü kapalı sözler mi? İrlandaca mı konuşuyorsun yoksa?

(Jimmy'nin sırıtması çoğalır.).

JIMMY — Sanırım, yeterince anlıyoruz birbirimizi; ama karşılamadın sorumu: Ölen birini seyrettin mi? diye sormuştum.

HELENA — Hayır.

JIMMY — Birinin ölümünü görmemiş olanlar oldukça kötü bir hamlıktan dolayı acı çekiyor demektir.

(Eskiyi anımsadıkça, bir an önceki keyfi kaçar Jimmy'nin) On yaşındaydım o zamanlar, tam oniki ay gözledim babamın ölüşünü. İspanya'dan, savaştan dönmüştü, anlıyor muusn? Oranın, Tanrıdan korkan kibar bayları, onmaz bir duruma getirmişlerdi babamı. Yaşayacak fazla günü kalmamıştı. Herkes biliyordu bunu - hatta ben bile.

Ama bir bendim buna üzülen. **(Pencereye döner)** Bütün bunlardan utanıyordu babamın ailesi. Utanıp, öfkeleniyorlardı. **(Dışarıya bakar)** Annem de, her yönden hatalı görülen bir adama kendini adadığı gerçeğinden başka birşey düşünmüyordu. Annem, o mutlu azınlıkla ilgi kurmuştu, hepsi şık modaya uygun giyinen kişilerdi onlar.

(Ortaya gelir).

Hepimiz ölmesini bekledik. Aile, her ay bir çek gönderirdi babama, ses çıkarmadan kabulleneceğini umardık onun. Şikâyet etmeksizin bakıyordu annem. Hepsi bu kadar. Belkide acıyordu babama. Acıma yeteneği vardı sanırım. **(Yalvarırcasına bir sesle)** Ama bir bendim tasalanan.

(Sol tarafa gidip, koltuğun arkasına durur.) Yatağının kenarına oturduğumda; benimle konuşur, bana birseyler okurken, ağlamamak için güç tutardım kendimi. Onikinci ayın sonunda pişmiştim artık.

(Koltuğun arkalığına yaslanıp, öne doğru eğilir) Onun bu hummalı başarısızlıklarını dinlemek zorunda olan; bu küçük, korkak çocuktu yalnızca. Yaşamından kalan herşeyi bu küçük, yalnız, şaşkın çocuğa döker, satlerce konuşurdu benimle. Söylediklerinin yarısını bile güçlükle anlardı bu çocuk. Bütün duyabildikleri : ölen bir adamın umutsuzluğu, tatlı, hastalıklı kokusuydu.

(Koltuğun çevresinde döner.)

Anlıyor musun? Çok küçük yaşta öğrendim öfkenin ne olduğunu - öfkenin ve çaresizliğin. Artık hiç unutmam onu.

(Oturur) Sevgi .... kötülük..... ölüm..... on yaşımda çok şeyi biliyordum ölüm konusunda. Belki ömrünün sonuna dek bilemiyeceğin kadar çok.

(Hepsi sessizce oturmaktadır. Helena ayağa kalkar).

HELENA — Gitme zamanı geldi.

(Alison, evet anlamında başını sallar)

Eşyalarımı alayım. **(Kapıya yürür)** Aşağıda beklerim seni.

ÇIKAR.

(Kısa bir ara)

JIMMY — **(Alison'a bakmaksızın, fısıldarcasına)** İnsanların bana yaptıkları umurunda değil.

Ne yapmak istiyorsun bana? Her şeyimi verdim sana. Sence bir anlamı yok mu bunun?

(Alison omuzlarını kaldırır. Jimmy'nin saldırgan kabadaylığı geçmiş, becereksiz bir öfkeyle kesik kesik çıkar sesi.)

JIMMY — Ey Yehuda, Ey duygusuzluk! Seni de götürüyor. Oysa sen, öylesine güçsüzsün ki, karşı koyamıyorsun ona.

(Alison, birden bire bardağı kapıp yere atar, so da öfkelendirmiştir Jimmy, onu. Alison, önce cam k larına, sonra da Jimmy'e bakar. Sağ tarafa gider, aski bir elbise alır. Giyinir. Yan fermuarını çekerken başı ner, elbise dolabına yaslanmak zorunda kalır. Gözle kapar).

ALISON — **(Yavaşça)** Bütün istediğim; biraz sess lik.

JIMMY — Sessizlik! Tanrım! Sessizlik istiyor! **(Gü lükle konuşur)** Öylesine dolu ki yüreğim, hasta olduğum hissediyorum. Oysa, sessizlik istiyor o.

(Alison, ayakkabılarını giyebilmek için yatağa geçe Cliff masadan kalkar, sağdaki koltuğa oturur, bir gaze alıp okumaya başlar. Jimmy, biraz kendine gelmiştir. H men hemen ayılmış gibi görünmeye çalışır.)

Öfkeleniyor, bağırıp çağırıyorum. O zaman, "Zavallı oğlan! Ya da ne başkaldıran delikanlı" diyor herkes. Ama, sessizliğiyle kolunuzu bükebilir bu kız. Şu koltukta, karanlıkta saatlerce oturdum. Şimdi duyduklarımı duyu yordum o zaman da; ama sırtımı dönüp uyudu o. (Kal kıp Cliff'in karşısına geçer, Cliff gazetesinden kaldırmaz başını.) İkimizden biri çılgın. Basit, budala, çılgın biri miz? Ben mi? İsterik kızlar gibi, sözcükleri güçlükle söy leyen ben mi? o mu yoksa? Oturmuş, dışarıya çıkmak için ayakkabılarını giyen şu?- **(Artık, yitirmiştir esinini)**, Hangimiz?

(Cliff gazetesine bakmaktadır)

Tanrıdan, sevmeni dilerim onu. Hepsi bu kadar. **(ortaya gelir. Alison'un eldivenlerini arayışını seyreder.)** Dönmek istersin birgün belki. Bekliyeceğim o günü. Göz yaşlarının içinde şarkı söylemek, çırpınmak - Yerlerde sürüklendiğinde, orada olmak, onu seyretmek için, en ön sırayı istiyorum. **(Helena, elinde iki dua kitabıyla girer).**

Çamura bulanmış yüzünü görmek istiyorum. Bütün umabileceklerim bunlar. Yok başka dilediğim.

HELENA — **(Bir an sonra)** Telefondan istiyorlar seni.

JIMMY — **(Dönerek)** İyi bir şey için değildir, ne dersin?

DIŞARI ÇIKAR.

HELENA — İyi misin? **(Alison evet anlamında başını sallar)** Neden bağırıyordu Jimmy şimdi de? Saçlarını köklemek geliyor içimden. Birkaç ay sonra çekeceklerini düşündükçe - hepsi de onun yüzünden. Sanki hatalı davranmışsın ona! Bu erkekler!

(Cliff'e dönerek) Sende oturmuş, kılını kıpırdatmıyorsun orada!

CLIFF — **(yavaşça bakar)** Doğru. Oturuyorum yalnızca.

HELENA — Ne oldu sana, ne biçim adamsın sen?

CLIFF — Biliyor musun? Bölge müdürü değilim ben. Dinle Helena - Jimmy gibi, karşı değilim sana; ama senden yana da değilim tümüyle. Buraya geldiğinden bugüne, büsbütün kötüleşti herşey. Bir savaş alanına döndü burası. Burada olmasam, mutlak, çoktan bozulmuştu araları. Bir tür tarafsız bölgeyim aralarında. Arada, her şey yolunda gider, hiç bir olay patlamaz, az çok mutlu yaşardık. Ama çoğu günler, buranın cehenneme dönmesine az kalırdı. Kavgaya, heyecana alışıktır benim geldiğim yerin insanları. İkisini de çok seviyorum. Belki de tat. alıyorum bunların arasında olmaktan. **(Helena'ya bakar, durmaksızın tamamlar sözünü)** Acıyorum hepinize.

HELENA — Beni de katıyor musun bunların içine? **(Yanıtlamasını istemediği için konuşmaya devam eder.)** Seni, onu, ya da herhangi birşeyi hiç anlayamıyorum. Tek bildiğim; hiçbirinizin uygun, efendice nasıl davranılacağını bilmediğiniz. **(şimdi, emredercesine)** Dinle Alison, telgraf çektim babana.

ALISON — **(uyuşuk, belirsizce)** Oh?

(Helena, Alison'a bakar. şimdi herşeye egemen olduğunu sezinlemiştir. Sabırlıca açıklamayı dener).

HELENA — Bak canım, sabah alacak telgrafı. Durumunu telefonla açıklamak yerine, telgraf çekmeyi daha uygun gördüm. Gelip, eve götürmesini istedim seni.

ALISON — Ne dedin?

HELENA — Yalnızca senin eve dönmek istediğini, onun da gelip yardım etmesini yazdım.

ALISON — Anlıyorum.

HELENA — Bu kadarı yeterli sanırım. Kaza ya da başka birşey sanmasın diye, kaygılanacak bir şey olmadı-

ğını söyledim. Birşeyler yapmam gerekti. **(Çok saygılı** canını sıkmadı, değil mi?

ALISON — Hayır, sıkmadı. Teşekkürler.

HELENA — Gidecek misin babanla?

ALISON — **(Duraklar)** Evet, gideceğim.

HELENA — Sanırım arabasıyla gelecek. Çay zamanı burada olur. Eşyalarını toplamak için yeterince zamanım olacak sanırım. Sen gittikten sonra, **(sözcükleri güçlükle söyler)** aklı başına gelir belki.

ALISON — Kimdi telefon eden?

HELENA — Anlayamadım. Telgraf çektiğimden az sonra çaldı telefon, yeni kapatmıştım. Merdivenleri yeniden inmek zorunda kaldım. Bir rahibeydi sanırım.

ALISON — Hastahane ya da onun gibi bir yer olmalı. Manastırda bir tanıdığı yoksa tabii. Buna da imkân yoktur pek, ne dersin?

Neyse, acele etmezsek geç kalacağız. **(Dua kitaplarından birini masanın üzerine koyar. Jimmy girer, ortaya, iki kadının arasına gelir).**

CLIFF — Ne oldu ufaklık?

JIMMY — **(Alison'a)** Hugh'un annesiydi. Bir kırız geçirmiş.

(Kısa bir ara)

ALISON — Üzüldüm.

(Jimmy yatağa oturur)

CLIFF — Durumu çok mu kötü?

JIMMY — Fazla birşey söylemediler, ölmek üzere sanırım.

CLIFF — Tanırım....

JIMMY — **(Yumruğunu yüzünde gezdirerek)** Bir anlamı yok mu? Ne dersin?

ALISON — Üzgünüm, gerçekten üzgünüm.

CLIFF — Yapabileceğim birşey var mı?

JIMMY — Londra treni yarım saat içinde kalkıyor. Bana bir taksi çağırsan iyi olacak.

CLIFF — Peki **(Kapıya gidince, durur.)** Ben de geleyim mi?

JIMMY — Hayir, teşekkürler. Doğru dürüst tanımıyorsun bile. Sana düşmez gitmek.

(Helena, hızla Alison'a bakar.)

Bildiğim kadariyle, beni de anımsamaya bilir.

CLIFF — Peki Jimmy.

ÇIKAR.

JIMMY — Senin resmini, ona ilk gösterdiğim anı gözümün önüne getiriyorum, evlenmemizden birkaç gün sonraydı. "çok güzel, çok güzel demişti, inanamıyorcasına tekrarladı bu sözleri. Şimdi söyleyince; basit, duygusal geliyor, oysa çok başkaydı onun şöyleyişiyle, katkısızdı. **(Alison'a bakar. Alison, tuvalet masasının yanında arkası Jimmy'e dönük durmaktadır).**

Herşeyden olduğu gibi, senden de yedi tekmeyi. Ayakkabılarımı getirir misin?

(Alison diz çöker, ayakkabıları verir. Jimmy, ayaklarına bakar).

Geliyorsun, değil mi benimle? **(omuzlarını sarsar.)** Kimsesi yok şimdi. İhtiyacım var benimle gelmene.

(Alison'un gözlerine bakar; Alison kaçırır gözlerini, ayağa kalkar. Kilisenin çanları çalar. Helena kapıya yürür. İkisini de yakınlarından seyrederek bekler. Alison durgundur. Jimmy dik dik bakmaktadır ona. Jimmy'nin önünden geçip, masadaki dua kitabını alır Alison. Duraklar, bir şey söyleyecek gibi; ama sahnenin gerisine, kapıya doğru hızla yürür.)

ALISON — (Güç duyulur bir sesle) Gidelim. **(Dışarıya çıkar, ardından da Helena çıkar. Jimmy, kalkar, çevresine şaşkın gözlerle bakar. Çekmeceli dolaba yaslanır. Oyuncak ayıyla yüzyüzedir, yavaşça alır onu, fırlatır önüne. Hızla yere çarpan ayıdan inlemeye benzer bir ses çıkar reklâmlarda garanti edildiği üzere - Jimmy yüzükoyun yatağa atar kendini, örtüye gömülür yüzü.)**

PERDE HIZLA KAPANIR

I. SAHNENİN SONU.

İKİNCİ PERDE

İKİNCİ SAHNE

(Bir gün sonra, akşamüstü. Perde açıldığında Alison sağda görülür. Tuvalet masasından yatağa gitmekte, eşyalarını bavuluna yerleştirmektedir. Solda, babası oturur. Albay Redfern iri, yakışıklı, altmış yaşlarında bir adamdır. Kırk yıldır asker oluşu inceliğini, sevecenliğini gizler. Saygı görmeye alışık olduğundan, genellikle çekingen ve huzursuzdur. Kendini, gücünün su götürmez bir biçimde kesinleştiği yerde bulmuştur. Karısı sevinecektir bu durumu; ama o, tedirgin ve şaşkındır. Çevresine, her şeyi ayrı ayrı inceleyerek bakar.)

ALBAY — **(Kendiyle konuşur gibi)** Korkarım, bu sorun beni aştı, sanırım her zaman aşacak.

Jimmy'e gelince — Hepimizden farklı onun dili. Nereye gitti demiştir?

ALISON — Mrs. Tanner'i görmeğe.

ALBAY — Kim bu kadın?

ALISON — Hugh Tanner'in annesi.

ALBAY — Oh, anladım.

ALISON — Hastalanmış; bir kıriz geçirmiş . Hugh'da yurt dışında. Jimmy bu yüzden Londraya görmeğe gitti.

(Albay başını sallar).

Benim de kendisiyle gitmemi istedi.

ALBAY — Jimmy'e, bu şekerci dükkânı işinde yardım eden, o kadın değil miydi?

ALISON — Evet.

ALBAY — Nasıl bir kadın? Umarım, oğlundan farklıdır.

ALISON — Evet. Bilmem ki nasıl anlatsam onu. oldukça yalın. Jimmy işçi sınıfına katmakta direnir onu. Bir oyuncuyla evlenmiş, gündelikçi bir kadın. Yaşamı boyunca çok çalışmış, kocasiyle oğlunu desteklemeye harcamış kendini. Jimmy'le birbirlerine çok düşkündürler.

ALBAY — Sen de gitmedin onunla?

ALISON — Evet.

ALBAY — Şekerci dükkânına kim bakıyor?

ALISON — Cliff. Gelir birazdan.

ALBAY — Oh, evet, elbette - Cliff. Burada mı oturuyor o da?

ALISON — Evet. Merdiven sahanlığının tam karşısında odası.

ALBAY — Şekerci dükkânı: Okumuş, genç bir adamın uğraşacağı olağan üstü bir iş. Bunca işin arasından neden onu seçti? Oysa her zaman, kendi çapında akıllı sanırdım onu.

ALISON — **(Bu konuyla ilgilenmez artık.)** Çok şey denedi; gazetecilik, reklâmcılık, hatta birkaç hafta elektirik süpürgeciliği bile. Şekerciliği hepsinden çok sevmiş görünüyor.

ALBAY — Nasıl bir yerde oturduğunuzu, hep merak ederdim. Çok birşey yazmazdın mektuplarında.

ALISON — Çok şey yoktu yazılacak.

ALBAY — Anlıyorum söylemek istediğini. Kocana karşı bağlılığını zedelemekten korkuyordun.

ALISON — Bağlılığı zedelemek **(Güler)** Size mektup yazmamı bile hainlik sayıyordu. Evden mektup geldiğini öğrenmesin diye, posta için aşağıda bir kurnazlık düşünmüştüm. Ama yine de saklamak zorunda oluyordum mektupları.

ALBAY — Bizden gerçekten tiksiniyor, değil mi?

ALISON — Kuşkunuz olmasın buna Hepimizden tiksiniyor.

ALBAY — **(İçini çeker)** çok yazık. Çok yazık ve gereksiz. Korkarım biraz haklı kendi yönünden, düşünmeden edemiyeceğim bunu.

ALISON — **(Şaşırmıştır bu sözlere)** Kendi yönünden haklımı?

ALBAY — Biliyorum, kabullenmekte geciktim bunu; ama annenle ben suçsuz değildik tümüyle. Birşey söyle-

medim — yoktu gereği. Annenin Jimmy'ye, fazlası yüklendiğine inandım hep. Annen, oldukça üzgündü zamanlar, biliyorum - ikimiz de öyleydik - çoğu olayı açıklar bu. Elimden geleni yapmıştım durdurmak için ama öylesine takmıştı ki bu işi kafasına, elim ayağı tutulmuştu sanki. Kararını vermişti; Jimmy seninle evlenirse, azından bir canavar olmalıydı. Bütün soruşturmalardan, özel dedektiflerden, suçlamalardan, herşeyden tiksiniyordum.

ALISON — Sanırım, beni korumaya çalışıyordu annem; ama kabullenmek gerekir ki, oldukça beceriksizce yapıyordu bunu.

ALBAY — Böyle birşeyi korkunç bulduğunu söylemem gerek. Jimmy'i uygun bulmuyordum, bulacağımı da sanmam hiçbir zaman. Ama olayları şöyle bir gözden geçirdiğimde; bu işlere karışmaya girişmeseydik daha iyi olurdu diye düşünüyorum. Hiç olmaz sa, biraz daha ağır başlı olurdu.

ALISON — Sizin hatanız değildi.

ALBAY — Bilmiyorum. Hepimiz, ayrı yönlerden suçluyduk. Jimmy'nin inançla davrandığına kuşkum yok. Annen de, belirttiğin gibi - beceriksizce - inançla davrandı. Belki en suçlu, seninle benim.

ALISON — Seninle ben mi?

ALBAY — Sanırım biraz bana çekmişsin yavrum. Tarafsızlığı seversin. Böylesi kolayına gelir senin.

ALISON — Tarafsızlık mı? Onunla evlenmedi mmi?

ALBAY — Evet evlendin.

ALISON — Utanç verici sahnelere, korkutmalara karşın! Ne demiştiniz o zaman? Nasıl bırakabiliyor, karşı geliyorum size? Nasıl yapabiliyorum bunları?

ALBAY — Bize hiç yazmasaydın, daha iyi olurdu sanırım. Bütün bu olaylardan sonra ve kocan için duygularımızı bilirken. (**Alison'a, tedirgince Bakar**) Bağışla yavrum, kafam karıştı biraz. Bir yığın şey: telgraf, birden buraya geliş, karıştırdı kafamı.

(Çaresizce yürümeye başlar. Yorgun görünür. Alison'a sinirlice bakar. Gözlerinde, suçlama isteğini belirtme vardır, sanki kendini daha çok savunmasını bekler Alison'un. Bunu anlar Alison, şaşkınlığı da artar anlayınca).

ALISON — Jimmy'nin annem için söylediklerini biliyor musun? Besli, ayrıcalıklı, yaşlı bir orospuymuş annem. Jimmy'nin deyimiyle "Kurtlara iyi bir yem".

ALBAY — Anlıyorum. Benim için ne diyor?

ALISON — Sana pek aldırdığı yok sanırım. Gerçekte seviyor seni. belki de! Seviyor, çünkü üzülebilir senin için. (**söyleyeceklerinin babasını inciteceğini bilir**) "Zavallı, kocamış baban — güneşin artık neden parlamadığına, birtürlü akıl erdiremeyen, Edward devrini aşamamış sersem otlardan biri yalnızca" (**Eksikli bir şekilde**) Böyle birşey işte.

ALBAY — Ağzı pek kalabalık, değil mi?

(**Rahat, iğnelemeksizin**) Nasıl oldu da rastlaştın bu adamla?

ALISON — Ne olur baba, sorguya çekme şimdi, dört yıla yakın, gece gündüz sorguya çekildim çünkü.

ALBAY — Ama böyle düşünen biri neden evlendi senle?

ALISON — Bu ünlü Amerikan sorusudur biliyorsun- Tanesi altmış dört dolara - Belki de öç almak içindi.

(**Albay anlamadan bakar**).

Oh, evet. Bazıları öç almak için evlenirler. Jimmy gibiler yani. Bir başka Shelley di belki de. Şimdi benim neden bir başka Marry, senin de William Godwin olmadığına akıl erdiremiyorum. Onun deyimiyle: "Kendine özgü bir sevgi ve dostluk yeteneğinin" olduğunu sanıyor. Düzenli, mutlu bir yaşamım vardı yirmi yıldır; sonra o ruhani barbar, karşı çıktı bana. Ancak bir kadın anlayabilir, bu karşı çıkmanın anlamını. Sanırım Helena da bu işe, senin kadar şaşmıştı.

ALBAY — Şaştım. (**Kalkar, sağdaki pencereye gider**) Sen farkında olmasan bile,, kocan çok şey öğretmiş sana. Bütün bunların anlamını biliyorum. Evliliği sevgiye bağlardım. Benim için yeterli bir nedendi bu. Ama, görünüşe göre, bugünün gençleri için oldukça yetersiz kalıyor. Kargı çıkmadan, öç almadan söz ediyor onlar. Kadınla erkeğin sevgisinin gerçekten böyle olduğuna inanamam.

ALISON — Yalnızca bazılarının.

ALBAY — Ama sen, benim kızım.... Belki de haklı Jimmy. Belki de ben - neydi o? Edward devri kısırlığından arta kalmış kocamış bitki, güneşin neden parladığını anlamıyor artık — Jimmy'nin ne demek istediğini anlı-

yorsun değil mi? Onar yıllık ayrılışlarım dışında, 1914 yılında ayrılmıştım İngiltereden. 47 de, dönünceye kadar ülkenin fazla bir yerini görmedim. Değişiklikler olduğunu biliyordum .İnsanlar hep söylerdi ne olup bittiğini. Ama bütün bunlar bir düş gibi geliyordu bana. Benim anımsadığım, 1914 İngilteresiydi. O yılları anımsamayı sürdürmekten unuttuydum. Maharajah'ın ordusuna kumanda ediyordum - benim dünyam buydu. Her şey ile seviyordum onu, O zamanlar, sonsuzluğa kadar sürecekmiş gibi geliyordi bana. Şimdi düşününce; bir düş gibi geliyor. Sonsuza kadar sürüp gitseydi. Tepelerdeki serin, uzun akşam üzerleri, herşey mor, altın rengiydi. Annenle çok mutluyduk o zamanlar. Dilediğimiz herşey, elimizin altındaymiş gibi geliyordu. Güneşin son parlayışı; küçük, kirli tirenin; kalabalık, boğucu Hint garından ayrıldığı gündü sanıyorum. Tabur bandosu bütün gücüyle çalıyor, ben de, her şeyin bittiğini bütün yüreğimle duyuyordum.

ALISON — Her şeyin değişmiş olması incitti seni. Jimmy ise, herşeyin aynı kalmasından dolayı acı çekiyor. İkimiz de karşı koyamıyoruz buna. Bir yerde birşeyler bozuk, değil mi?

ALBAY — Öyle sanırım yavrum.

(Alison dolabın üzerindeki sincabı alır, bavuluna koymak üzereyken duraklar, yerine koyar yeniden. Albay, dönüp bakar. Alison ona doğru yürür, başı öte yana dönüktür. Bir an yapacağı seçimin ucundaymış görünür. Karar vermiştir, birden gövdesini çevirir, babasına yaslanır, yavaşça ağlar.)

(Çabukça) Büyük bir adım atıyorsun, karar verdin mi benimle dönmeğe? istediğin bu mu gerçekten?

(Helena girer).

HELENA — Özür dilerim. Hazırlanmana yardımım olur mu? diye geldim. Sanırım tamamlamışsın. **(Alison babasından ayrılır, yatağına gider, bavulunun kapağını iter).**

ALISON — Hazır herşey.

HELENA — Herşeyini aldın mı?

ALISON — Hayır. Sanırım bir süre sonra, Cliff kalanları gönderir. Dönmesi gerekirdi. oh, tabii... Dükkânda yalnız bugün.

ALBAY — **(Geçip, bavulu alır)** Bavulunu arabaya yerleştireyim öyleyse. Yola çıkalım artık. Bilirim, telâşlanır annen. Buraya gelir gelmez telefon edeceğime söz vermiştim. Pek iyi değil.

HELENA — Umarım, telgrafım pek üzmemiştir onu? Belki de, gönder....

ALBAY — Hayır, çok şey borçluyuz gönderdiğiniz için. Gerçekten ince bir davranıştı. Benimle birlikte gelmek için diretti ama, sonunda vazgeçirebildim bu işten. Senin bavulun nerede Helena? Yerini söylersen, bununla birlikte indiririm onu da.

HELENA — Korkarım, bu akşam gelemiyeceğim sizinle.

ALISON — **(Çok şaşırmıştır)** Bizimle gelmiyor musun?

(Cliff girer).

HELENA — Gelmeyi isterdim ama, yarın Birmingham'da, bir iş konusunda sözüm var. Mektubu yeni göndermişler. Kaçırmak istemem, oldukça önemli. Akşama kadar kalmak zorundayım bu yüzden.

ALISON — Oh, anlıyorum. Merhaba Cliff.

CLIFF — Merhaba.

ALISON — İşte Cliff - baba.

ALBAY — Merhaba Cliff

CLIFF — Nasılsınız efendim?

(Kısa bir sessizlik)

ALBAY — Bunu arabaya yerleştirirsem iyi olacak. Geç kalma Alison. Hoşça kal Helena. İşin olmazsa, yine görmek isteriz seni.

HELENA — Oh, tabii. Bir iki güne kadar döneceğim.

(Cliff ceketini çıkarır)

ALBAY — Peki öyleyse - Hoşça kal Cliff.

CLIFF — Güle güle efendim.

(Albay çıkar, Cliff sol tarafa gider, Helena ortaya gelir).

Gerçekten gidiyorsun ha?

ALISON — Gidiyorum.

CLIFF — Jimmy az sonra gelir sanırım. Beklemeyecek misin onu?

ALISON — Hayır Cliff.

CLIFF — Kim söyleyecek bunu ona?

HELENA — Ben söylerim. Geldiğinde burada olursam tabii.

CLIFF — (**Durgun ve rahat**) olacaksın. (**Alison**) Kendin söylesen daha iyi olmaz mı?

(**Alison çantasından bir zarf çıkarır, Cliffe verir**) Biraz resmi, değil mi?

ALISON — Öyleyimdir.

CLIFF — (**Alison'un omuzları üzerinden, Helena'ya**) umarım haklısındır.

HELENA — Ne demek istiyorsun, haklı olduğumu ummakla?

CLIFF — (**Alison'a**) Şimdi burası tam bir savaş alanı olacak. Biliyorsun bunu, değil mi?

ALISON — Lütfen Cliff-

(**Cliff başını sallar. Alison öper**)

Yazarım sana.

CLIFF — Hoşça kal canım.

ALISON — Göz kulak ol Jimmy'e!

CLIFF — Bu tımarhaneyi sürdüreceğiz nasılsa. (**Alison ortaya gelir, ikisinin arasında, koltuklara bakar. Dünün gazeteleri ortalıktadır daha. Helena, yanaklarını öper, elini sıkar sonra**)

HELENA — Hemen geleceğim.

(**Alison başını sallar, hızla çıkar. Cliff ile Helena birbirlerine bakarak kalırlar**)

Sana çay yapayım mı?

CLIFF — Hayır, teşekkürler.

HELENA — Kendime yapabilir miyim sakıncası yoksa?

CLIFF — Kalıyorsun öyleyse.

HELENA — Bu gecelik. İstemiyor musun?

CLIFF — İlgisi yok benimle. (**Ortadaki masaya yaslanır**) Geçikebilir de.

(**Helena soltarafa gider, bir sigara yakar**)

HELENA — Ne yapar dersin Jimmy? Eski sevgililerinden birini arar belki. Madeline ne oldu?

CLIFF — Ne olmuş?

HELENA — Jimmy için çok şeyler yapmamış mıydı? Döner mi Jimmy ona? Ne dersin?

CLIFF — Sanmam.

HELENA — Ne oldu?

CLIF — Anası yaşındaydı. Sanırım önemi var bunun. Hem, ben nereden bileyim?

(**Cliff, ilk kez iyi huyluluğunu yitirmiştir. Helena şaşırmıştır**).

HELENA — Arkadaşı değil misin? Hem kapalı da diyemezsin onun için. Buraya geldiğimden beri, herkesin neyi var neyi yok ortaya döküldüğünü gördüm.

(**Cliff, gitmek için döner**).

HELENA — Kalmıyor musun?

CLIFF — Hayır. Londra'dan ,beş dakika önce bir tiren vardı. O tirende olabileceğini umuyorum.

HELENA — Jimmy geldiğinde, burada olmam daha iyi olmaz mı?

CLIFF — Yorucu bir gün geçirdim. Aç karınla, hafta kafayı çekmeden; kimsenin acı çektiğini görmek istemem. Belki de sütçü de sevimli, güzel bir kız yakalar, Drury ana'ya göstermeden getirebilirim de. İşte. (**Mektubu Helena'ya fırlatır**) Jimmy, tümüyle senin artık. (**Kapıda**) Umarım, burnundan getirir bunu:

ÇIKAR.

(**Helena masaya gider, sigarasını ezip söndürür. Aşağıda, kapının çarparak kapandığı duyulur.. Elbise dolabına gider, uyuşukça açar içinde, askıda sallanan bir elbiseden başka birşey yoktur. Tuvalet masasına gider, Jimmy'nin çerçeveli resminden başka birşey kalmamıştır. Amaçsız, bomboş çekmeceleri açıp kapatır. Çekmeceli dolaba doğru yürür, oyuncak ayıyı alır, yatağa oturur, bakar ona. Başını yastığa dayar, ayıya bakmaya devam eder. Gürültüyle açılan kapıya çevirir gözlerini. Jimmy girer. Jimmy, ayakta, ona bakmaktadır. Sonra ortaya gelir, yağmurluğunu çıkartıp, masaya fırlatır. Öfkeden gözü dönmüştür nerdeyse, iskemleye yaslanmak zorunda kalır bu yüzden, Helena'ya bakar.**

JIMMY — O kocamış piç arabasiyle ezecekti beni nerdeyse. Öldürseydi, çok gülünç bir şey olurdu bu. Karımın yolcu oluşu, nekadar yerinde. Yolcu! Ne oldu böyle herkese? (**Helena'ya doğru gelerek**) Cliff evden çıkıp, nereden deyse üzerime yürüdü, görmemek için hemen diğer yana sapıp gitti. Bir sen misin. kalmaktan korkmayan?

(**Helena, Jimmy'e Alison'un zarfını verir**)

Oh, bunlardan biri, değil mi? (**Yırtarak açar, birkaç satır okur; inanamaz okuduklarına.**)

Sen mi yazdın bunu ona? Dinle öyleyse: (**okur**) "Sev-

gilim - gitmeliyim. Anlayacağını sanmıyorum; ama de
n'olur. Sessizliğe öylesine ihtiyacım var ki! Bunu elde e
mek için her şeyimi vermeye hazırım şu anda. Başımız
ne geleceğini bilmiyorum. Yıkılacağını acı çekeceğini bi
liyorum senin; ama biraz sabırlı ol. Bana her zaman ge
reklisin, içten sevgiyle. Alison" Nasıl, bukadar budala ola
bilir? "İçten sevgiyle." Kusturacak beni bu söz. **(sağa ge-
çer)** Piç, piç! Tiksiniyorum senden! "Defolup gidiyorum,
Geber" diyemedi. Hayır; mutlak ince, duygulu birşeyler
yazmak zorundaydı. **(Dolaptaki elbiseyi görür, çeker alır,
sol köşeye fırlatır)** "içten sevgiyle" Böylesine sahtekâr.
olmaya yeteneği olduğunu düşünmemiştim. Nedir bu oy-
nadığın oyunlardan bir cümle mi? üstelik ne işin var se-
nin burada? Kafanın ezilmesini istemiyorsan, çekil yo-
lumdan.

HELENA — **(Sakin)** Bir an, kendini düşünmeyi bıra-
kırsan, bilmen gerekli birşey söyleyeceğim sana. Karın
gebe.

(Jimmy, yalnızca bakar Helena'ya)

Ee? Bir anlamı yok mu bunun? Hiç olmazsa sana?

(Jimmy, haberden çok, Helena'ya şaşırmıştır).

JIMMY — Pek güzel, evet, şaşırdım. Söyle bana: Diz
çöküp, pişmanlıktan baygınlık geçireceğimi mi sandın?
(Daha yakınına gelerek) Dinle, bütün bu kadınca zekânı
bana karşı kullanmayı bırakırsan, birşey söyleyeceğim
sana: Takmıyorum. **(Yavaşça başlayarak)** Aldırdığım yok
gebeliğine, iki başlı doğsa bile. **(Jimmy, parmaklarının ka-
şındığını duyar)** **Tiksiniyor** musun benden? Hadi, tokat-
la beni. Önce, sana söyleyeceklerimi anımsa ama, ne der-
sin? On bir saattir, gerçekten sevdiğim birinin ölüme gi-
dişini gözledim. Benden başka kimsesi yoktu. Yanında.
Perşembeye, tabutunun ardından yürüdüğümde, yine yal-
nız olacağım. O orospu bir çiçek bile göndermiyecek, bi-
liyorum! Kendi türünden olanların hepsi gibi, ayni büyük
yanlışı yaptı. Hugh'un annesi yoksul, bilgisiz, olmayacak
yerlerde yanlış sözler ettiği için; onun ciddiye alınamıya-
cağını sandı.

Şimdi sen de, o zalim, budala kı zdoğuracak diye yıl-
gıya kapılacağımı, bunun zorunlu olduğunu sanıyorsun!
(Acılı bir sesle) İnanamıyorum! İnanamıyorum! **(Helena-
yı orumzlarından yakalar)** Hadi, bitti oyun. defol artık-

kötü düşünceli küçük bakire. **(Helena, vahşice tokatlar
Jimmy'i. Korku, inançsızlık kaplar Jimmy'nin yüzünü.
Ama kaybolur hemen, arda kalan acıdır yalnızca. Jimmy
ellerini kaldırır, umutsuzluktan kurtulmuştur artık.**

**Helena, Jimmy'nin elini uzaklaştırır, kendine çekerek,
tutkuyla öper onu.)**

PERDE

ÜÇÜNCÜ PERDENİN SONU.

ÜÇÜNCÜ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

(Birkaç ay sonra. Bir pazar günü, akşamüstü. Tuvalet masasındaki, Alison'un makyaj takımları gibi eşyalarının yerini, Helena'nınkiler almıştır. Perde açıldığında, Jimmy ile Cliff'in koltuklarına gömülmüş, pazar gazetelerini okudukları görülür. Helena sağda, ayakta durmaktadır. Ütü tahtasına eğilmiş. Yanında bir küçük çamaşır yığını vardır. Her zamankinden daha çekici görünür, yüzünün daha rahat bir görünüşü vardır çünkü. Hazırlıksız, dağınık da olsa, gösterişlidir yine. Üzerinde Jimmy'nin eski gömleklerinden biri vardır.)

CLIFF — Yine şu pis kokulu pipo!

(Ara).

JIMMY — Kapa çeneni.

CLIFF — Neden bir çaresine bakmıyorsun?

JIMMY — Pazarımın yarısını neden gazete okumakla geçiriyorum?

CLIFF — **(Gazetesini indirmeden tekmeler Jimmy'i)** Pis kokuyor!

JIMMY — Sende kokuyorsun; ama türküler düzmüyorum koktuğun için.

(Gazetenin sayfasını çevirir) — Pislerin işi su koyuvermek, züppelerin ise her zamankinden daha debdebeli gözükmektir.

(Gazetesini indirip, piposunu Helena'ya gösterir Tedirgen ediyor mu seni?

HELENA — Hayır, seviyorum bile.

JIMMY — **(Cliff'e)** Gördün işte - seviyor bile!

(Jimmy gazetesine döner, Cliff homurdanır) Midland daki gülünç, kötü olayları okudun mu?

CLIFF — Neyi?

JIMMY — Midland daki gülünç, kötü olayları dedim.

CLIFF — Hayır, ne olmuş?

JIMMY — Buraları da tanımıyormuşuz meğer! Hepsi bukadar. Şaşırtıcı açıklamalar var bu hafta. Kıpti bereket tanrıçasına yapılan gece yarısı âyinleri yeniden başlamış.

HELENA — Çılgınlık belirtisi bunlar.

JIMMY — Evet, daha çok bize benziyor, değil mi? Tanrım, şunlara bak! Kendilerini budala yerine koyuyorlar. Geçenlerde sosyeteye yeni girmiş ünlü bir kız - Market Harborough daki şeytani cümbüşü anlattı. Beyaz bir horozu boğazlayıp kanını içmiş - Bahse girerim bu herifler horoz kurban etmek için kuyruğa girmişlerdir. **(Düşünceli)** Miss Drury'nin, pazar akşamları yaptığı bu olmalı. Y. W. deki şeytani, yüce papazların yaptığı gibi, herşeyden esirgiyor kendini. Belki hesap çıkartıyordur şu anda. **(Helena'ya)** Bu türlü işlerle, eğlence türünden de olsa, uğraştın mı?

HELENA — **(Güler)** Son günlerde uğraşmadım.

JIMMY — Çay fincanına benziyor - Bir fincan kan demem gerek. **(Midland şivesini taklit ederek).**

Uğraşacak bir şey, değil mi? Hepimiz bir örnek olsaydık bu işler yürümezdi. Hep söylerim ya, birbirimize benzeseydik hepimiz. gülünç bir dünya olurdu! **(Kendi sesine döner)** Tek bildiğim. birisi benim balmumdan heykelime, iğne batırıyor durmadan. **(Birden)** Elbette: Annesi Alison'un. Harrods dan her cuma balmumu gelir. O da, bütün hafta sonu bir şapka iğnesi saplar çıkarır ona. Korkarım briç partisi bile mahvolur.

HELENA — Sen neden denemiyorsun?

JIMMY — Evet, kötü düşünce değil. **(Cliff'i göstererek)** Başlangıç için, ocağın üzerinde kızartırız onu. Havagazı için yeterli paramız var mı?

Güz gecelerine göre bir iş bu. Bütün sorun, başta, hiçbir zaman bırakamayacağımız bir şeyi kurban edebilmek. Anladın mı demek istediğimi? Hep bunu yapıyor çevrendekiler. Uğraşlarından, inançlarından - cinsellikerinden vaz geçiyorlar. Böyle birşey yapabilmenin de büyük bir iş olduğunu düşünüyor herkes. Keşke ben de ya-

...ilsem! Ama bu kişiler, gerçekte sizi de, kendilerini d... ...ıldatıyorlar. Gerçekte isteme yeteneğiniz olmayan şeyler... ...den vazgeçmek güç bir iş değil öyle. Hayran olmamalıyız onlara, biraz üzülmeliyiz onlar için yalnızca. **(Bu ani düşünce gezisinden dönerek Cliff'e gelir)** Beğenilecek bir kurban olursun sen.

CLIFF — **(Mırıldanarak)** Kes be! Okumaya çalışıyorum.

JIMMY — Bir aşk kadehi doldururuz sonra kanından. Çok istediğimi söyleyemem bunu. Görmüştüm kanını - kırmızı boyaya benziyen, sıradan bir şey. **(Helena'ya** Seninki daha iyi olur sanırım. Soluk Cambrige mavisidir değil mi? Sonra da, ayinler yapmaya başlarız, kıpti bereket tanrıçasına. Nasıl yapıldığını biliyor musun? **(Cliff'e)** ya sen?

CLIFF — Bildiğim, "Kıpti kimse o" Senin ayinler yapman gerektiği ona.

JIMMY — Anlıyorum söylemek istediğini. **(Helenaya)** Güçlük çıkarmak istemiyoruz, değil mi? Buradaki bayana çekici gelir belki - Suni döllenme üzerine uzun bir mektup yazmış. "Tanrının sabrını yeterince denedik mi?" başlığı. **(Gazeteyi yere fırlatır.)** Diğer züppeyi görelim bakalım.

CLIFF — Bitmedi daha

JIMMY — Hızlan biraz. Gazete yöneticilerine, hecelerin arasına çizgiler koymalarını yazacağım senin için. Milton'un pantalonuna askı takıp takmadığı konusunda, barbarca bir yarışma sürüp gidiyor burada. Kimin yenik düştüğünü görmek istiyorum bu hafta.

CLIFF — Şunu oku yalnızca. Konusunu bilmiyorum; ama bütün ruhların dostu düşüp ölüyor sanırım. Fen ve Edebiyat kulübü de yanıyor, böylece yazışmanın kapandığını duyuruyor editör.

JIMMY — Sanırım kendine bir takım ilgiler edinmeye başladın yavrum. Ha, bir de Yale'den mi nerden; Shakespeare'in "Fırtına" yı yazarken cinsiyet değiştirdiğini öne süren bir Profesör vardı. Stratford'a dönmek zorundaydı, çünkü oyuncular ciddiye almıyorlardı onu artık. Bu Profesör anca belgeler aramak amaciyle buraya geliyormuş. Bunlara dayanarak, zavallı shakespeare'in, Warwickshire'li bir çiftçinin yatağında öldüğünü, çiftçiden de üç

çocuğu olduğunu tanıtlayacakmış. **(Helena güler, Jimmy şakacı bir tavırla bakar.) Bir şey mi var?**

HELENA — Hayır, yok birşey. Yalnızca, alışmaya çalışıyorum **(Cliff'e)** Ne zaman ciddi, ne zaman değil ayırdedemiyorum bir türlü.

CLIFF — Kendi de, tam anlamiyle bilmiyor bunu. Kuşkulandın mı, aşağılama say onu.

JIMMY — Çabuk ol, bitir gazeteyi, kapa çeneni. Ne yapacağız bu gece? Doğru dürüst bir konser bile yok. **(Helena'ya)** Kiliseye gidiyor musun?

HELENA — **(oldukça şaşırmıştır)** Hayır, sanmıyorum. Sen istersen başka.

JIMMY — Son zamanlarda, Helena'nın gözlerinde büyüyen şeytani bir parıltı sezinleyebiliyor musun? Benimle, **günah** içinde yaşamanın sonucu bu. **(Helena'ya)** Çok günahkâr mı hissediyorsun kendini?

Ha? Ne dersin?

(Bunun bir saldırı olduğuna güçlükle inanır Helena. Kendine güvensiz, yalnızca bakar ona).

Sıkıştırılmış balmumu gibi, günahın kulaklarından fışkırdığını hissediyor musun? Şaka mı yaptığımı soruyorsun? Kırmızı bir burunla, gülünç bir şapka takmam gerekirdi belki de. Yalnızca ilgilendim, hepsi bu.

(Jimmy'nin gözlerindeki soğukluk çarpar Helena'yı. Nekadar incindiğini anlamasına fırsat kalmadan Jimmy gülümsemeye başlar ona. Cliff'e, keyifle bağırır.)

Ver şu gazeteyi budala.

CLIFF — Bir gebersen!

JIMMY — **(Helena'ya)** Daha sürecek mi ütün?

HELENA — Bitiyor nerdeyse.

JIMMY — Günahtan söz açmışken; dün konuştuğun Micc Drury'nin papaz arkadaşı değil miydi?

Helena, sevgilim, o değil miydi dedim?

HELENA — Evet oydu.

JIMMY — Savunmaya geçmek zorunda değilsin canım.

HELENA — Geçtiğim yok savunmaya.

JIMMY — Papazı buraya çağırmaya hiç engel yok. Neden çağırmıyorsun? Ortak konularınız var mıymış?

HELENA — Hayır, sanmıyorum.

JIMMY — Bu ruhani et parçası beni adam edecek mi

dersin? Kaslarımı geliştirmek için bu ruhani spora l lasan mı? Cılız biriydim ben.

Korkuyordum ruhuma inmeğe; ama şimdi herkes i renerek bakıyor ve bu doyumsuz gövdeme. En küçük t ku ve sevecenlik belirtisi göstermeksizin, her türlü ce dereye sokabilirim kendimi.

HELENA — Tamam Jimmy.

JIMMY — Kafamı bile kaldıramazdım iki yıl önce Oysa bir filim yıldızından çok yükseldim şimdi.

HELENA — Hiç olmazsa bir tek günü siyaset, ya da din üzerine tartışmadan geçiremez miyiz Jimmy?

CLIFF — Evet delikanlı, değiştir bu plâğı. ya da kes sesini.

JIMMY — **(Kalkar)** Yeni bir şarkıya ad buldum bu gün. "Annem timarhanede - bu yüzden seni seviyorum i te" sözleri de ilgi çekici. Sahneye koyabiliriz sanırım.

HELENA — İyi olur.

JIMMY — Jock ile Day'i çıkartıp, başka adlar verir dik kendimize. "Sevinçli bir gün, puslu dağ tepelerinde, ayak parmaklarının uçlarında duruyor" Çok aydınca! Neyse, Harward ile Yale işini bitirince sanırım o garip adamın oyunlarını anımsamak bile istemeyecekler. Biraz canlı, neşeli bir şeye ne dersiniz? Buldum: T. S. Eliot ve Pam! Nasıl?

CLIFF — **(Bu alışılmış oyuna kendini kaptırır)** Neşe, heyecan, çılgınlık.

JIMMY — **(Sağdaki masaya oturup parmaklariyle Tempo tutar.)** Başlayalım hadi.

(Birlikte şarkı söylerler.)

"Suçlu olabiliriz sevgilim...

Ama çılgınız da hem!

(Jimmy kalkar, anlaşılmayacak kadar hızlı söyler cümleleri).

Bayanlar, baylar. Bu akşam tiyatróya geldiğimde. sahne kapısından geçerken bir adam bana dedi ki:

CLIFF — Hey! Hiçkimseyi gördün mü?

JIMMY — Kimi gördüm mü?

CLIFF — Hiçkimseyi gördün mü?

---

1 — Shakespeare'in "Romeo ve Jülyet"inden (çevirenlerin notu).

JIMMY — Elbette. Hiç kimseyi görmedim. Lütfen boş yere oyalamayın beni! Bayanlar baylar. Küçük bir gösteri başlığı: "Adının bir küçük Hâdim olduğunu söy lüyordu; ama daha çok bir Hadım a benziyordu!" Adının bir küçük Hâdim olduğunu söylüyordu.

CLIFF — Hiçkimseyi görmediğine emin misin?

JIMMY — Hâla burada mısın?

CLIFF — Hiçkimseyi arıyordum!

JIMMY — Gider misin lütfen! "Adının bir küçük Hâdim olduğunu söylüyordu."

CLIFF — İyi ama hiçbir yerde Hiçkimseyi bulamıyo rum, ona vermeliyim bu cüzdanı!

JIMMY — Sözümü kesme bir daha lütfen! Görmüyor musun? Eğlendirmeye çalışıyorum bu bayanlar, bayları. Kim bu sözünü ettiğin hiç kimse?

CLIFF — Buraya gelip, bu cüzdanı Hiçkimseye ver memi söylediler.

JIMMY — Buraya gelip, bu cüzdanı hiç kimseye ver meni söylediler demek!

CLIFF — Tamam, böyle. Bunu ona verince, bir Shi ling verecek bana. Hiç kimse.

JIMMY — Sen onu verince bir Shiling vermeyecek sana hiç kimse.

CLIFF — Tamam.

JIMMY — Ne olmuş Peki?

CLIFF — Buraya değil Hiçkimse!

JIMMY — Gel, düzeltelim şimdi şunu: Hiçkimse bu rada değil derken, hiç kimse burada değil demek istemi yorsun, değil mi?

CLIFF — Hayır.

JIMMY — Hayır.

JIMMY — Hiçkimse burada değil demek istiyorsun.

CLIFF — Tamam.

JIMMY — İyi ya, neden daha önce söylemedin bunu?

HELENA — **(Söz sırasının kendinde olup olmadığını tam bilmez)** Hey! oradakiler.

JIMMY — Oh, saatlerce devam edebilir, ama aldırma. Ne var efendim?

---

* Kasıtlı bir yanlış söyleyiş. Kelime oyunu için yapı yor (çevirenlerin notu).

HELENA — **(Bağırarak)** Güldürünüz berbat bence! Güldürünüz berbat!

JImmy — Berbat diyor adam. Peki, kimsiniz siz?

HELENA — Ben mi? oh, **(alaylı bir sesle)** Ben hiç kimseyim.

JIMMY — Kanlı cüzdanın burada işte.

(Ona bir yastık fırlatır, yastık ütü tahtasına çarpar.)

HELENA — Ütü tahtam.

(İki erkek şarkı söyleyip dans ederek yavaş yavaş ilerlerler.)

Bir küçük hanımcık var.
Herkes bilir sözüm kimden.
Gitmiş olsa da Roedana.
Yine benim kıraliçem.
Evleniceğim onunla günün biri,
Zaman kötü olmayınca böyle,
Madem ki takmıyor beni annesi
Babasından isterim ben de.
Birlikte bir ev yaparız iki kişilik,
Biraz da ev işi sessizce,
Özel okula yazdırıp çocukları,
Peynir ekmekle yetiniriz biz de.
Hiç korkma yatmaktan sevgilimle,
Daha üstün diye senden.
Bir gün düşer, burunlarına onların,
Bu unutulmuş orta sınıf, düşer,
Ama gerçekten kasvetli bir kızın,
Sana kalmış birşeyleri olacak yine de.
Sevdiğini bilecek, gökteki melekler
Gayri korkma yatmaya sevgilinle.
Yalnızca üstün diye senden....
Bana Sydney derler,
Yalnızca üstün diye senden.

Bu uydurma oyundan bıkmıştır artık Jimmy, Cliff'i iter).

JIMMY — Allahın belâsı koca ayaklarının, ikinci tekmeleyişi bu bileğimi! İyi değil - Helena yapmalı bunu. Git çay yap sen de, biz de kararlaştıralım ne yapacağımızı.

CLIFF — Kendin yap çayını!

(Jimmy'i hızla iter, dengesi bozulur, yuvarlanır Jimmy.)

JIMMY — Kaba Piç.

(Ayağa fırlar, kapışırlar, gürültüyle yuvarlanırlar yere. Yuvarlanır, homurdanır, soluk soluğa kalırlar. Dizlerini Jimmy'nin göğsüne koymayı başarır Cliff.)

CLIFF — **(Soluk soluğa)** Gazete okumak istiyorum.

JIMMY — Bir barbarsın sen, bir sokak zamparası! Öylesin gerçekten! Haberin yok mu? Terbiyeli, duygulu kişilerle aynı evde oturmaya hakkın yok senin!

CLIFF — Kesecek misin sesini? Yoksa üzerinde mi okuyayım gazeteleri?

JIMMY — Mahvettin bağırsaklarımı.

(Direnen Cliff'i yere iter).

CLIFF — Yaptığına bak! Gömleğimi söküyorsun. Çekil git!

Jimmy — Neden gömlek giyiyorsun sanki? **(Kalkar** senin gibi kaba birisi! Hadi, git yap çayı şimdi.

CLIF — Tek temiz gömleğim buydu. Kaba herif.

(Yerden kalkar, Helena'ya: rica eder bir sesle)

Bak! Kirlendi!

HELENA — Evet, öyle. Göründüğünden daha güçlü. Çıkartırsan yıkarım hemen. Dışarı çıkıncaya kadar kurumuş olur.

(Cliff duraklar.)

Ne oldu Cliff?

CLIFF — Oh, idare eder böyle de.

JIMMY — Zırıltıyı kes de, ver onu!

CLIFF — Pekalâ.

(Gömleği çıkartır, Helena'ya verir.)

Teşekkürler Helena.

HELENA — **(Gömleği alır)** Tamam. Birazdan olur.

(Helena çıkar, Jimmy sağdaki koltuğa oturur).

JIMMY — **(Keyifli)** Marlon Brando'ya benziyorsun.

(Kısa bir ara) Helena'ya aldırdığın yok, değil mi?

CLIFF — Sen de çok hevesli görünüyordun bir zamanlar **(Duraklar, sonra çabuk)** Şimdi öyle değil sanırım?

JIMMY — **(tedirgin olmuştur)** Hayır, elbette öyle değil! Dününkinden farklı bugünün yemeği.

Son kadın da farklı öncekinden. Bunu kabullenmezsen mutlu olamazsın oğlum.

CLIFF — (**Koltuğun kenarına oturur, ayaklarını sürter**). Burada daha fazla kalamayacağım sanırım.

JIMMY — (**Çok yavaş**) Oh, neden?

CLIFF — (**Kendini tutar**) Bilmiyorum. Değişik bir yer denemeyi taktim kafama. Sekercilik iyi iş; ama başka birşey denemeliyim artık. Yüksek öğrenim görmüşsün sen, sana uygun bir iş o; ama daha iyisine ihtiyacım var benim.

JIMMY — Dilediğin gibi olsun oğlum. Senin sorunun bu, benim değil.

CLIFF — Başka nedeni de var: Helena, iki erkeğin işini çok buluyor. İkiniz yalnız kalınca işler de azalır. Neyse, bana bakacak kızı bulmalıyım artık.

JIMMY — İyi bir düşünceye benziyor. Senin gibi kaba herife gelecek kadar budala bir kadın düşünemiyorum. Belki Helena bulabilir sana göre

Birini — Parası çok, aklı kıt, züppe arkadaşlarından birini. İstediğin bu senin.

CLIFF — Böyle birşey.

JIMMY — Ne yapacağını düşündün mü?

CLIFF — Pek düşünmedim.

JIMMY — Tam sana göre bu! Ben olmadan beş dakika bile dayanamazsın sen.

CLIFF (**sırıtarak**) Öyle sanmıyorum.

JIMMY — Besili, küçük bir canavarsın sen. Pinner ya da Quildford'dan saygı değer bir madamın altı ayda yutacağına bahse girerim seni. Evlenir seninle, iş bulur sana, pırıl pırıl olursun sonunda.

CLIFF — (**Güler**) Bu iş için yeterince budalayım.

JIMMY — (**Kendi kendine**) Yaşamımı "Hoşça kal"larla harcadım hep-.

(**Kısa bir ara**).

CLIFF — Ayağım acıyor.

JIMMY — Çoraplarını yıkamayı dene. (**Yavaşça**) Gülünç şey. Cömert, bağlı bir dosttun; ama gidişine hazırlamıştım kendimi, yeni bir ev arayışına, yalnız yaşamak istemene hazırlıklıydım. Bütün bunlar, aşağıdaki kızdan birşey istediğim için. Öylesine birşey ki, bütün yüreğimle biliyorum veremeyeceğini. Sen, benim için, başkaları için, bir düzine Helena.dan daha değerlisin. Benim yerimde olsan, ayni şeyi yapardın sen de. Doğru mu?

CLIFF — Doğru.

JIMMY — Neden, neden, neden, neden bırakıyoruz bizi öldürsün bu kadınlar? Üzerinde: "Lütfen Cömmertçe ver kanını" diye yazılı mektup aldın mı hiç? Posta müdürü kadınlar adına yapıyor bunu. Bizim kuşağımızın bireyleri, iyi bir dava uğruna ölemeyecekler artık. Bütün bunlar, 30'larda, 40'larda bizler çocukken, bizim için yapıldı. (**Her zamanki yarı ciddi tavrıyla**) İyi, korkusuz davalar kalmadı artık. Büyük darbe gelir de, hepimiz ölürsek; eski, görkemli biçimiyle olmayacak bu. Yalnızca cesur, yeni, saçma, hoşça kal, teşekkürler için. Otobüsün önüne geçmek kadar anlamsız onursuz, Kadınlar tarafından doğranmaktan başka çıkar yol kalmadı oğlum.

(**Helena girer**).

HELENA — Oldu Cliff (**Gömleği verir**).

CLIFF — Teşekkürler Helena. Çok incesin.

HELENA — Birşey değil Cliff. Senin odandaki sobada kurutayım, daha iyi o. Hem yerde yok buradakinde.

CLIFF — Olur, yaparım ben. (**Kapıya gider**).

JIMMY — Elini çabuk tut budala. Birlikte çıkıp, içeceğiz birazdan. (**Helena'ya**) Tamam mı?

HELENA — Tamam.

JIMMY — (**Çıkarken Cliff'e bağırır**) Önce çay yap bana; küçük, delişmen Charlie.

(**Helena sola geçer**).

JIMMY — Seni şu allahın belâsı ütü tahtası başında görmekten bıktım sevgilim.

HELENA — (**Yüzünü ekşiterek**) Özür dilerim.

JIMMY — Hadi git, süslen. Altını üstüne getireceğiz şehrin. Bir kefen koydun annenin üstüne, bir bayrak koysan daha iyi ederdin oysa.

HELENA — Bir şey mi var?

JIMMY — Surat asma böyle, mahkeme duvarına dönüyor yüzün.

HELENA — Nasıl olmalıyım?

JIMMY — Yüreğin hoplarmış gibi, bana bakınca.

HELENA — Hoplamıyor değil hani.

JIMMY — Bizi bırakacağını söyledi Cliff.

HELENA — Biliyorum. Dün gece de bana söylemişti.

JIMMY — Öyle mi? Biri bir şey söyleyeceği zaman kuyruğun sonunda ben oluyorum hep.

HELENA — Üzüldüm gideceğine.

JIMMY — Evet, bende. Budala, sinir bir piç; ama yürekli bir kişi. Bundan dolayı her şeyi bağışlanabilir böylelerinin. Karşısındakini kazanmanın yolunu, onları nasıl seveceğini bilir.

Gel buraya.

(Koltuğun kenarında oturmaktadır. Helena yanına gelir, birbirlerine bakarlar, sonra elini uzatır. Helena, Başını, kulaklarını, ensesini okşar Jimmy'nin).

İlk geceden beri, hep elini uzattın önce. Bir şey beklemiyormuşçasına sanki. Daha da kötüsü, umurlamıyor muşcasına. İyi bir düşman oldun, değil mi? Değerli bir hasım dediklerinden. Ama insanlar silâhlarını bırakınca, savaşı da bırakmış sayılmazlar sanırım.

HELENA — Seviyorum seni.

JIMMY — Seviyorsun sanırım. Evet, seviyorsundur mutlak. Savaşı kazanmış generalinin kolları arasında söylenecek bir yalan bu belki de. Özellikle savaştan bıkmış, yorgun, aç ve susuzsa.

(Jimmy'nin dudakları Helena'nın parmaklarını bulur, öper onları. Jimmy'nin başını, sıkıca dayar kendininkine.)

Kalktın, bana geldin buraya, oh Helena-

(Jimmy'nin yüzü. Helenanınkine deyer, tutkuyla kucaklaşırlar.)

Bozulmasın hiçbir şey!

HELENA — **(Yumuşak bir sesle)** Oh, sevgilim-

JIMMY — Ya benden yana, ya da karşısın bana.

HELENA — Hep seni istedim, hep.

(Yeniden öpüşürler).

JIMMY — T. S. Eliot ile Pam: İyi bir çift olacağız, Yardım edersen bana. O allahın belâsı şekerci dükkânını kapatacağım, yeniden başlarız herşeye .Ne dersin? Çıkarız buradan.

HELENA — **(Mutluluk içinde başını sallar)** Doyumsuz olur.

JIMMY — **(Hemen öper onu)** Kaldır bütün bu hurdaları, çıkalım. Coşkun, sevinçli, delişmen olur, sevecenlikle, tutkuyla bakarız birbirimize, "Builder's Arms" da. Sonra buraya geliriz, Öyle bir sevişirim ki seninle, hiçbir şeye aldırmazsın artık.

(Helena sola giden, elini öper Jimmy'nin.)

HELENA — Çıkarayım eski gömleğini. **(ütü tahtasını kaldırır).**

JIMMY — **(Kapıya gider)** Tamam. Hızlandırayım ufaklığı.

(Ama, o kapıya varmadan, açılır kapı. Alison girer, üzerinde bir yağmurluk vardır. Saçları düzensiz, oldukça hasta görünmektedir. Şaşırtıcı bir ara.)

ALISON — **(sakin bir şekilde)** Merhaba.

JIMMY — **(Bir an sonra Helena'ya)** Arkadaşın görmeğe gelmiş seni.

(Hızla çıkan iki kadın birbirine bakarlar.)

PERDE HIZLA KAPANIR
BİRİNCİ SAHNENİN SONU.

ÜÇÜNCÜ PERDE
İKİNCİ SAHNE

(Birkaç dakika sonra. Sahanlığın karşısındaki Cliff'in odasında, Jimmy trompet çalmaktadır. Perde açıldığında, Helena solda, çay koymaktadır. Alison sağdaki koltukta oturur. Eğilip, yerden Jimmy'nin piposunu alır. Sonra da, bir küçük yığın kül toplayıp, koltuğun kenarındaki kül tablasına koyar.)

ALISON — Bu berbat şeyi içiyor halâ. Başlangıçta tiksinirdim; ama alışmışsındır sen.

HELENA — Evet.

ALISON — Geçen hafta sinemaya gittiğimde, birkaç sıra ötemde, yaşlı bir adam pipo içiyordu. Yerinden kalkıp tam arkasına oturdum adamın.

HELENA. — **(Çay fincaniyle gelir)** Buyur Alison. İyi gelir.

ALISON — **(Alır)** Teşekkürler.

HELENA — Kendini iyi ettiğine emin misin şimdi?

ALISON — **(Başını sallar)** Oh, herşey - yalnızca benim hatam. Buraya, böyle gelebilmek için çılgın olmalıyım. Bağışta beni Helena.

HELENA — Neden özür diliyorsun - hele sen?

ALISON — Dönmem haksız, haince bir işti. Korkarım Jimmy'den öğrendiklerimden biri de, zamanı seçme duygusu. Aslında, bu çok kötü olabilecek bir şey ama. **(Çayını yudumlar)** Çok kez, son anda, buraya gelmekten engelledim kendimi. Bugün bile ST. Pancras'taki bilet gişesine gittiğimde bilmece gibiydi, tirene bindiğime inanamıyordum bir türlü. Bindiğimde, paniğe kapılmıştım. Suçlu gibi hissettim kendimi. Diğer köşede dönüp, dosdoğru geri döneceğimi söyledim kendi kendime. Buranın varlığına bile inanamıyordum. Ama geldikten sonra yapılacak birşey kalmamıştı. Bir süreler, burada başımdan geçenleri anımsadığıma zorla inandırdım kendimi.

(Çay fincanını indirin, ayağı yerdeki gazetelerle oynar).

Burada, son aylar geçirdiğimiz akşamları anımsıyorum. Çok uzakta kaldı bunlar şimdi. İyi çay yapıyorsun.

HELENA — **(Masanın soluna oturur)** Jimmy öğretti.

ALISON — **(Yüzünü örterek)** Oh! Neden buradayım? Binlerce kilometre uzakta olmamı isterdiniz mutlak.

HELENA — Böyle bir isteğim yok. Benden çok senin hakkın burada olmak.

ALISON — Oh, Helena; kitaplardaki kuralları serme önüme-

HELENA — Karısı değil misin onun? Ne yaptıysam unutamadım bu gerçeği. Senin hakkın herşey.

ALISON — Helena - Ben bile evliliğin kutsal haklarına inanmayı çoktan bıraktım, Jimmy'le karşılaşmadan önce hatta. Şimdi farklı birşeyleri var - Kendi dileğinle bulunuyorsun olduğun yerde. Güçlük çıkarmaya başladın mı, çekip gidersin benim gibi.

HELENA — Bu da Jimmy'den öğrendiğin birşey mi?

ALISON — Beni şantajcı gibi görme n'olur! Buraya gelmekle budalaca, aşağılık bir iş yaptım. Pişmanım, tiksiniyorum bu yüzden kendimden. Ama birşey kazanmak için gelmedim buraya. İsteri, ya da öldürü bir ilgi miydi- her neyse. Jimmy'le aranı bozmak değildi istediğim. İnanmalısın buna,

HELENA — Oh, inanıyorum. İşte bu yüzden; daha da kötü, daha da korkunç oluyor herşey Sitem bile etmedin bana. Aşağılaman gerekirdi beni, yapmadın oysa.

(Kendinden uzaklaşmak istercesine yaslanır arkaya.) Utanıyorum.

ALISON — Jimmy'i benden sen kaçırmış gibi konuşuyorsun.

HELENA — **(Ateşli)** Jimmy'i bir kitap yerine koyup, önüne gelene, istediklerinde beş dakikalığına ödünç verebiliyorsun. Ne oldu sana? Sanki hep onun sözlerini kullanıyorsun. Bir zamanlar ona bir türlü inanamadığını söylediğini anımsıyorum.

ALISON — Senin gibi de, hiç inanmadım sanırım

HELENA — Ama ben, doğruyla yanlışa inanıyorum hiç olmazsa yine. Bu tımarhanede geçirdiğim aylar bile bunu yapmaktan alakoymadı beni. Yaptığım herşey yanlış; ama hiç olmasa yanlışlığını biliyorum bunların.

ALISON — Sevdin onu, değil mi? Böyle yazmıştın.

HELENA — Doğruydu.

ALISON O zaman çok güçtü inanmak. Anlayamamıştım.

HELENA — Ben de anlayamıyordum

ALISON — Sonraları güç olmadı bu. Kötülüyordu onu. Bu sözleri duymak beni üzmüyor, rahatlatıyordu. O zamanlar. Arada, şaşırttığın da oluyordu ama.

HELENA — Sanırım olayları biraz fazla büyütüyordum. Herşeyi açıklamaya çalışmanın anlamı yok. Değil mi?

ALISON — Yok gerçekten.

HELENA — Hatalı yönünü buldum Jimmy'nin. Gerçekte çok basit. Bu çağın insanı değil o

ALISON — Evet, biliyorum.

HELENA — Cinsiyet, siyaset, ya da başka şeylerde onun gibi düşünenlere yer yok artık. İşte boşuna oluşunun nedeni. Arada onu dinlerken, kendini halâ Fransız devrimi içinde sandığını sezinliyorum. Yeri de orası gerçekte. Nerede olduğunu, nereye gittiğini bilmiyor. Bir şey yapmayacak, hiç bir değeri de olmayacak.

ALISON — Sanırım o senin yüce Victoryalılardan. Biraz gülünç bir bakıma.... Bu konuşmayı daha önce yaptık gibi geliyor bana

HELENA — Evet. Onun için her söylediğini anımsıyorum Yılgıya düşürmüştü anlattıkların. Böyle biriyle evlenebilmiş olmana inanamamışdım. Alison, Jimmy'le

herşey bitti aramda. Şimdi anlıyorum bunu. Gitmem gerek buradan. Hayır - dinle beni. Bu gece seni orada görünce, tam anlamıyla yanlış birşey olduğunu anladım bunun. Buna inanmadığımı, Jimmy ya da başkalarının, beni buna inandıramayacaklarını anladım. **(Kalkar)** Nasıl düşünebildim bu işi yürütebileceğimi! O bir dünya peşinde ben ayrı bir dünya. Şu yatak da yatmak da hiçbir zaman değiştirmeyecek bunu! İyiye, kötüye inanıyorum ben Özur dilemek zorunda değilim bunun için. Bana söylediklerine göre; oldukça yeni, bilimsel bir inanç bu şimdi. İnandığım şeylerin içinde, şimdi yaptığım yanlış ve kötü.

ALISON — Helena - bırakmayacaksın onu, değilmi?

HELENA — Bırakacağım. **(Alison sözünü kesmeden Helena devam eder)** Senin dönmen için çekilmiyorum. Dilediğini yapabilirsin. Yürekten söylüyorum, budalalık etmiş olursun - ama senin sorunun bu. Yeterince öğüt verdim sanırım.

ALISON — Ama, yapayalnız kalacak Jimmy.

HELENA — Oh, canım. Bulur birini Rönesans papaları gibi hüküm sürer burada. Senin deyiminle, bir sürü kural sıralıyorum sana yine; ama inan, bunsuz mutlu olamayacaksın hiçbir zaman. Bütün bu geçen süre içinde atmaya çalıştım bu düşünceleri; ama anlıyorum şimdi, yok yararı. Şu kapıdan. Yorgun, hasta incinmiş olarak geldiğinde, herşey bitmişti benim için: Çocuk işini bilmiyordum. Yıkım oldu bu bana. Sanki yargımızdı bu bizim.

ALISON — Gördün beni, olanları anlatmam gerek sana. Düşürdüm çocuğu. Basit bir gerçek bu. Yargı değil, suçlama değil.

HELENA — Değil belki; ama böyle duyuyorum ben

ALISON — Ama anlamıyor musun? Mantıksız bir şey bu!

HELENA — Hayır, değil. **(sakin)** Doğruluğuna inanıyorum.

(Trompet sesi daha da yükselir.)

ALISON — Helena, **(Yanına gider)** bırakmamalısın onu, ihtiyacı var sana, biliyorum bunu.

HELENA — Öyle mi sanıyorsun?

ALISON — Ona göre değilsin belki - ikimiz de değiliz ama.

HELENA — **(Sahnenin gerisine giderek)** Neden kesmiyor bu uğursuz sesi?

ALISON — Farklı birşey istiyor bizden. Tam anlamıyla bilmiyorum ne olduğunu - Bir çeşit bağ bu; bir anayla bir yunanlı orospunun, köle, Cleopatra ile Boswell karışımı. Ama biraz daha fırsat ver ona.-

HELENA — **(Kapıyı açar)** Lütfen keser misin şunu? Düşünemiyorum. **(Kısa bir ara. Trompet devam eder, ellerini başına koyar Helena)**

Jimmy, tanrı aşkına.

(Trompetin sesi kesilir)

Seninle konuşmak istiyorum Jimmy.

JIMMY — **(Çıkar)** Arkadaşın yanında mı halâ?

HELENA — Oh, budalalık etme, gel buraya!

(Sola gider).

ALISON — **(Kalkar)** Görmek istemiyor beni.

HELENA — Budalalık etme, kal olduğun yerde. özür dilerim. Hoş birşey olmayacak bu; ama gitmeye karar verdim, şimdi Jimmy'e söylemem gerek bunu.

(Jimmy girer).

JIMMY — Karanlık plânlarından biri mi bu? **(Alison'a bakar)** Otursa olmaz mı? Solgun görünüyor biraz.

HELENA — Çok özür dilerim canım. Biraz çayla aspirin ister misin?

(Alison başını sallar, oturur. Kimseye bakamaz. Eski gücü, egemenliği gelmektedir Jimmy'e) şaşırtıcı değil çok, ne dersin? Çok hastalanmış-

JIMMY — **(Sessizce)** Benim için resim yapman gereksiz, ne olduğunu görüyorum ona.

HELENA — Bir anlamı yok mu bunun?

JIMMY — Bir insanın hasta olması düşüncesinden, acı çekmesinden hoşlanmam. Üstelik benim çocuğumdu, biliyorsun. Ama **(Omuzlarını silker)** ilk yitirdiğim şey değil bu.

ALISON — **(Hemen)** Benim yitirdiğimdi.

(Jimmy ona bakar, sonra hızla döner Helena'ya)

JIMMY — Neden böyle ciddi duruyorsun? Ne arıyor burada?

ALISON — Özür dilerim, ben **(Elini ağzına bastırır. Helena, ortada duran Jimmy'e gider, elini tutar.)**

HELENA — Yapma n'olur. Görmüyor musun ne durumda olduğunu? Birşey yapmadı, söylemedi birşey, suçu yok onun. **(Jimmy elini çeker, sahnenin önüne gelir).**

JIMMY — Nedir suçu olmayan?

HELENA — Kavga istemiyorum Jimmy, lütfen -

JIMMY — Hadi söyle bakalım.

HELENA — Pekala, aşağıya inip eşyalarımı toplayacağım. Elimi çabuk tutarsam, 7;15 Londra tirenine yetişirim.

(İkisi de Jimmy'e bakar; ama Jimmy masaya yaslanır, öne doğru eğilir, hiçbirisine bakmaz.)

Alison'un işi değil bu, bilmelisin bunu. Kendi kararım. Gerçekte. Bundan caydırmaya çalıştı Alison. Şimdiye dek ne yaptığımı ansızın anlayıverdim. Hatalı birşey yaptığımda, ya da birini incittiğim zaman mutlu olamayacağımı anladım. Böyle sürüp gidemezdi zaten; ama seviyorum seni Jimmy. Böylesine de sevemem kimseyi bundan böyle. **(sola döner)** Ama sürdüremeyeceğim bunu. **(tutkuyla, içtenlikle)** Bütün bu acıların arasında yerim olamaz benim, olamaz!

(Jimmy'den bir tepki bekler, oysa yalnızca masaya bakıp, başını sallar Jimmy. Helena kendine gelir, güçlülüğünü kazanmak için çaba harcar yeniden).

(Alison'a) Yeniden göze alamazsın o yolculuğu belki; ben gitmeden bir otele yerleştiririz seni. Yarım saatim var, yeter bu bize.

(Kapıya yönelir, Jimmy'nin sesi durdurur onu)

JIMMY — **(Alçak bir sesle)** Yaşamak acısından kaçmak istiyor tümü. Ama sevgiden kaçıyorlar ençok. **(Tuvalet masasına geçer)** Biliyordum böyle bir şey olacağını: Hasta bir kadın gibi bir sorun- senin ince, sırça gibi duygularının üstündeydi bu kadarı.

(Helena'nın eşyalarını tuvalet masasından iter, elbise dolabına geçer. Kilisenin çanları çalmaya başlar.)

Sevgi konusunda kendini aldatmaya çalışman yararsız. Ellerini kirletmeden, sıradan, kolay bir iş yapar gibi, sevemezsin kimseyi. **(Makyaj takımlarını Helena'ya verir, elbise dolabını açar.)** Dinini imanı... **(Askıdan bir elbise alır.)** O temiz,güzel ruhunun bozulmasına dayanamıyorsan bırak yaşamayı, bir aziz ol yalnızca. **(Elbiseyi Helena'nın koluna koyar.)** İnsanca sevemezsin çünkü. Birini seçmelisin bunlardan. **Helena bir an Jimmy'e bakar, sonra yavaşça çıkar dışarıya. Jimmy sarsılmıştır, Alisonun bakışlarından kaçınır, pencereye gider, yaslanır. Oh, şu çanlar.**

(Çevrelerindeki gölgeler büyümektedir. Jimmy'nin başı pencereye dayalı durur. Alison sağdaki koltukta, öne doğru büzülerek oturur. Sessizliği bozup, kalkar sonra.)

ALISON — Özür dilerim, gideceğim şimdi.

(Sahnenin gerisine doğru yürür; ama Jimmy'nin sesi durdurur onu.)

JIMMY — Bir çiçek bile göndermedin ölüye. Küçük bir demet çiçek bile. Beni de yadsımak zorundaydın, değil mi?

(Alison yürümek ister, ama yine durdurur Jimmy.)

Haksızlık bu! Büyük bir haksızlık. Hak kazanmayan kişiler seviliyor, olmayacak kişiler ölüyor, aç kalıyor olmayacak kişiler.

(Sobaya doğru yürür, yüzyüze gelirler.)

Bir tür akıl ve ruh yiğitliği olduğuna ve bu yiğitliğin kendisince güçlü birşeyler aradığına inanmakta haksız mıyım? Bu dünyanın en ağır, en güçlü yaratıkları; sanki karanlık ormanda soluğunu izleyen yaşlı ayı gibi yalnız kalıyorlar her zaman. Rahata kavuşturacak sürüsü, çobanı yoktur onun. O bağıran ses, bir korkağın sesi olamaz, değil mi?

(Biraz yürür).

O korkunç partide seni ilk gördüğüm geceyi anımsıyor musun? Bana dikkat etmemiştin bile, oysa bütün gece seni gözlemiştim ben. Sınırsız bir ruh rahatlığı içindeydim sanki. İstediğim şeyin O olduğunu biliyordum. Böyle bir gücümün olabilmesi için, gerçekten çok kuvvetli olmam gerekirdi - rahat olabilme gücü. Bunun gerçekte hiç de rahatlık olmadığını evlendikten sonra sezinledim. Rahatlayabilmek için önce karnını deşebilmelisin. Oysa bu senin için söz konusu olunca, kılını bile kıpırdatmazsın.

(Alison kendini tutamayıp hıçkırır, yumruğuyla tıkar ağzını. Masanın seyircilere bakan yanına gidip yaslanır.)

Yitirilmiş bir davayım belki; ama sevseydin beni, önemi kalmazdı hiçbir şeyin.

(Alison sessizce ağlamaktadır. Jimmy ona doğru yürür, yüzyüze gelirler).

ALISON — Önemi yok. Ben hatalıydım, hatalıydım. İstemiyorum tarafsız olmayı, aziz olmak istemiyorum. Yitirilmiş bir dava olmak istiyorum ben. Bozulmuş, değersiz olmak istiyorum!

(Jimmy'nin çaresizlik içinde ona bakmaktan başka birşey gelmez elinden. Alison'un sesi, biraz daha güçlene-

rek yükselir.)

Anlamıyor musun? Yok oldu! Yok oldu! Gövdenin içindeki o çaresiz insan yok oldu artık! Orada güvenli, tehlikeden uzak sanıyordum onu. Hiçbirşey alamazdı onu benden. Benimdi o, benim sorumluluğumdu. Ama yitti. **(Masanın bacağına tutunarak kayar, yere düşer).**

Ölmekti bütün dileğim. Nasıl birşey olduğunu bilmiyordum. Bilmiyordum böyle olacağını. Düşünebildiğim yalnızca sen ve yitirdiklerimdi.

(Güçlükle konuşur) Şimdi. şimdi beni böylesine çirkin, budala, böylesine maskarayken görebilse diye düşünürdüm. Duymamı istediğin şeylerdi bunlar. İşte buydu; içinde çırpınmak istediğin gözyaşları. Ateş içindeydim, yanıyordum, bütün dileğim ölmekti yalnızca. Çocuğumla ödedim bu isteği. Ama ne önemi var - İstediğin buydu benden.

(Alison yüzünü Jimmy'e doğru kaldırır.)

Görmüyor musun? Sonunda düştüm çamura. Alçalıyorum! Sürünüyorum yerlerde! Ah tarım - **(Jimmy'nin ayaklarına kapanır. Bir an donakalır kolları arasına alır. Jimmy başını sallar, fısıldar.)**

JIMMY — Yapma, n'olur yapma....

(Alison ona yaslanır, güçlükle soluk alır.)

Haklısın. Haklısın şimdi. N'olur..... Artık bir daha...

(Alison birden rahatlar. Jimmy ona bakar yorgun, bir türlü alaycılıkla, sevecen bir alaycılıktır bu) Ayı inimizde, sincap yuvamızda birlikte olacağız. Balla, bir yığın fındıkla yaşayacağız.

Türküler düzeceğiz kendimize; ilk ağaçlar, gizli mağaralar, güneşlenmek için. O kocagözlerini postuma dikip, pençelerimi düzgün tutmamda yardımcı olacaksın bana sıradan, uysal bir ayı olacağım çünkü. O gün, ipek gibi parlak tutmana yardım edeceğim ben de.. Çok güzel bir sincapsın sen. Ama hiç parlak değilsin, çok dikkatli olmalıyız bu yüzden. Her yerde zalim, çelik tuzaklar var çünkü. Bunlar çılgın, biraz şeytan ve ürkek hayvancıkları bekliyor, değil mi?

(Alison başını sallar).

ALISON — **(Aynı gülünç tonla)** Zavallı ayılar. **(Biraz güler. Sonra sevecenlikle bakar Jimmy'e; yavaş çok yavaş ekler)** Oh, zavallı, zavallı ayılar! **(Jimmy'e sarılır).**

PERDE